



OBSERVATORIUM VOOR TOERISME TE BRUSSEL

J A A R V E R S L A G

2001

2001



BRUSSEL INTERNATIONAAL -
TOERISME & CONGRES - BITC



TOERISME
VLAANDEREN



OBSERVATORIUM
VOOR TOERISME TE BRUSSEL

2001

J A A R V E R S L A G

| | | | |
|--|-----------|--|-----------|
| INLEIDING | 6 | TRANSPORT | 21 |
| De doel van de 4de uitgave van het jaarverslag | 7 | 1/ LUCHTTRANSPORT | 21 |
| OVERNACHTINGEN | 8 | 1.1/ Nationale Luchthaven van Brussel | 21 |
| 1/ HET AANBOD | 8 | 1.1.1/ Aantal passagiers en transitpassagiers | 21 |
| 1.1/ Het hotelaanbod | 8 | 1.1.2/ Aantal vliegbewegingen | 21 |
| 1.2/ Het jongerenherbergen : aanbod | 8 | 1.1.3/ Aantal passagiers | 22 |
| 1.3/ Het gastenkamer : aanbod | 8 | 1.1.4/ Aantal vluchten : top 20 van de bestemmingen | 22 |
| 1.4/ Het apparthotelaanbod | 8 | 1.1.5/ Aantal passagiers : top 20 van de bestemmingen | 23 |
| 2/ DE BEZETTINGSGRAAD | 9 | 1.1.6/ Hotels aan de luchthaven | 23 |
| 2.1/ Totaal aantal overnachtingen | 9 | 1.2/ Aantal passagiers en aantal vluchten | 24 |
| 2.1.1/ Totaal aantal overnachtingen van 1991 tot 2001 | 9 | 2/ SPOORWEGTRANSPORT | 24 |
| 2.1.2/ Totaal aantal overnachtingen van 1995 tot 2001 | 9 | 2.1/ Internationaal verkeer | 24 |
| 2.1.3/ Totaal aantal overnachtingen in de belangrijkste Belgische steden | 10 | 2.1.1/ Aantal passagiers op Thalys vanuit en naar Brussel | 24 |
| 2.1.4/ Totaal aantal overnachtingen in enkele Europese steden | 10 | 2.1.2/ Percentage tickets voor zakenreizen / vrije tijd verkocht via Thalys | 25 |
| 2.1.5/ Binnenlandse en buitenlandse overnachtingen in enkele Europese steden | 11 | 2.1.3/ Aantal passagiers op de Eurostar van en naar Brussel | 25 |
| 2.1.6/ De drie belangrijkste buitenlandse markten in enkele Europese steden | 11 | 2.1.4/ Percentage tickets voor zakenreizen / vrije tijd verkocht via Eurostar | 26 |
| 2.2/ Overnachtingen in hotels | 12 | 2.2/ Binnenlands verkeer | 26 |
| 2.2.1/ Aantal overnachtingen in hotels naar land van herkomst | 12 | 2.2.1/ Aantal tickets verkocht met bestemming Brussel vanuit alle Belgische stations | 26 |
| 2.2.2/ De drie belangrijkste buitenlandse markten voor de belangrijkste Belgische steden | 13 | 3/ Transport per autocar | 26 |
| 2.2.3/ Evolutie van de jaarlijkse gemiddelde bezettingsgraad per kamer van 1991 tot 2001 | 13 | ■ Observaties | 26 |
| 2.2.4/ Jaarlijkse gemiddelde bezettingsgraad in enkele Europese steden | 13 | CULTURELE DIENSTEN | 27 |
| 2.2.5/ Seizoenspreiding met betrekking tot de hotelovernachtingen | 14 | 1/ HET AANBOD | 27 |
| 2.2.6/ Aantal overnachtingen per maand en per markt in 2001 | 14 | 1.1/ Musea en toeristische attracties | 27 |
| 2.2.7/ Aantal overnachtingen in hotels met recreatieve doeleinden of met zakelijke doeleinden in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest | 15 | 1.2/ Geleide cultuurbezoeken | 27 |
| 2.3/ Overnachtingen in jeugdlogies | 15 | 2/ DE BEZOEKEN | 28 |
| 2.3.1/ Overnachtingen in jeugdlogies naar land van herkomst | 16 | 2.1/ Musea en toeristische attracties | 28 |
| 2.3.2/ Seizoenspreiding met betrekking tot de overnachtingen in jeugdlogies | 16 | 2.1.1/ Alle bezoeken samengevoegd | 28 |
| 2.3.3/ Aandeel van de groepen en individuele verblijven in jongerenherbergen | 17 | 2.1.2/ De indeling van het aantal bezoekers aan musea en attracties | 28 |
| 2.4/ Overnachtingen in gastenkamers | 17 | 2.2/ Culturele rondleidingen | 29 |
| 2.4.1/ Overnachtingen in gastenkamers naar land van herkomst | 18 | 2.2.1/ Aantal bezoeken en aantal bezoekers | 29 |
| 2.4.2/ Seizoenspreiding met betrekking tot de overnachtingen in gastenkamers | 18 | 2.2.2/ Percentage van de talen die tijdens de rondleidingen gebruikt worden | 29 |
| 2.4.3/ Doel van het verblijf van het cliënteel dat logeert bij gastenkamers | 19 | 2.2.3/ Aandeel van de individuen en van de groepen in de rondleidingen | 29 |
| ■ Observaties | 19 | 3/ EENMALIGE EN TERUGKERENDE EVENEMENTEN IN BRUSSEL | 30 |
| | | 3.1/ Eenmalige evenementen | 30 |
| | | 3.2/ Terugkerende evenementen | 30 |
| | | 4/ HET PROFIEL VAN DE BEZOEKERS | 31 |
| | | 4.1/ Henmerken van de bezoeker | 31 |
| | | ■ Observaties | 33 |

HET OBSERVATORIUM VOOR TOERISME TE BRUSSEL IS DE CONCRETISERING VAN EEN PARTNERSHIP TUSSEN DE VERSCHILLENDE SPELERS IN DE TOERISTISCHE SECTOR.

Institutionele partnerships :

- Toerisme Vlaanderen (TVI)
- Brussel Internationaal – Toerisme & Congres
- Office de Promotion du Tourisme Wallonie – Bruxelles (OPT)

Een functionele structuur verbindt de “City marketing” van Brussel International met de diensten “Recherche et Marketing” van het OPT en “Planning en Onderzoek” van TVI.

Zo wordt de soepelheid gecreëerd die nodig is om in te spelen op de verwachtingen van de Brusselse toeristische sector.

Het Observatorium voor Toerisme is de vrucht van een gezamenlijke methodologische en analytische inspanning van BITC, OPT en TVI. Het Observatorium is voor de verschillende toeristische sectoren van Brussel de REFERENTIE geworden voor statistische gegevens en de analyse daarvan.

Gebaseerd op een sterk partnership wenst het Observatorium een echt beleidsmiddel te worden voor de directies van zowel publieke als private ondernemingen.

De analyses van het Observatorium steunen op betrouwbare statistieken en onderzoeken die kunnen worden verricht dankzij de **partnerships met de verschillende sectoren van de toeristische activiteit**, bijvoorbeeld: de Brusselse HoReCa-federatie, Logies voor jongeren, Bed & Brussels, Taxi Stop, Brusselse Museumraad, Voir et Dire Bruxelles, de Gidsen Brussel België, SN Brussels Airlines, BIAC, NMBS, BAPCO, de TO Incomings, ... Het Observatorium geeft sinds 1999 “BRIEVEN VAN HET OBSERVATORIUM” uit en ook een jaarverslag over de toestand van het toerisme in Brussel. Tevens kunnen ook specifieke vragen van externe partners beantwoord worden, mits een financiële bijdrage van hun kant.

HET OBSERVATORIUM VOOR TOERISME TE BRUSSEL: METHODOLOGIE EN WERKINSTRUMENTEN.

■ METHODOLOGIE

De volgende factoren zijn essentieel voor het welslagen van de inschakeling van een dergelijk observatorium:

- de vaste wil tot samenwerking van de toeristische partners om de collectieve en individuele resultaten te optimaliseren;

- de aanpassing van het proces op basis van de opmerkingen vanuit het terrein;
- de kwaliteit van de gegevens, de continuïteit in het proces en de planning ervan;
- de soepele organisatie van de verspreiding van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen.

Deze methodologie werd uitgewerkt om te kunnen beantwoorden aan de behoefte aan een vergelijkende analyse tussen Brussel en andere steden, maar ook om een analyse mogelijk te maken van vraag en aanbod in de verschillende toeristische sectoren (logies, musea en toeristische attracties, vervoermiddelen...).

■ HET JAARVERSLAG

Het jaarverslag van de toeristische activiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een structureel hulpinstrument voor strategisch beleid. Het bundelt gegevens die het hele jaar door worden gecompileerd, en het analyseert de trends.

Het aanbod in Brussel, het profiel van de toeristen, de bezoeken in zakelijk/recreatief verband, de evolutie van de prioritaire markten : het jaarverslag verwerkt elk jaar een massa essentiële informatie.

Bij de voorstellingen van het vorig jaarverslag, in december 2001 had het Observatorium van Toerisme aangekondigd, dat het zich tot doel stelde om de wachttijden voor het verkrijgen en meedelen van jaargegevens in te korten.

Hoewel het een zekere tijd vraagt om betrouwbare gegevens te verzamelen, zijn wij erin geslaagd om ze voor het einde van november mee te delen.

■ DE BRIEVEN VAN HET OBSERVATORIUM

Met de Brieven van het Observatorium is het mogelijk kortetermijnresultaten te verspreiden bij de toeristische partners:

Brief van het Observatorium nr. 7

Kerncijfers van de toeristische arbeidsmarkt.

Referentieperiode 1992 -1999.

Brief van het Observatorium nr. 8

Kerncijfers van het toerisme in 2001.

Brief van het Observatorium nr. 9

Het bezoekerspubliek van de musea.

Brief van het Observatorium nr. 10

De recreatieve verblijfstoerist in Brussel.

■ ONDERZOEK

In 2001, een enquête over het profiel van de hotelbezoekers in Brussel verricht door het Observatorium van Toerisme, met de financiële steun van Cocof en de medewerking van de Federatie Ho.Re.Ca Brussels en één dertig van hotels. Deze enquête werd gehouden van juni tot november 2001. De studie biedt een antwoord op de volgende vragen:

- Wanneer reizigers zich verplaatsen naar Brussel, is dat dan louter om professionele redenen, louter voor hun plezier of een combinatie van beide? Is het mogelijk om het aandeel van elk van deze drie redenen te meten?
- Wie zijn de hotelbezoekers en van waar zijn zij afkomstig?
- Wat zijn de voornaamste activiteiten van klanten die voor hun plezier naar Brussel komen en er in een hotel logeren?

Een beknopt verslag van deze enquête zal voorgesteld worden in dit rapport.

Als gevolg van deze bevraging, werd met de partners overeen gekomen om operationele aanbevelingen gericht op het definiëren van nieuwe toeristische pistes voor Brussel op te stellen.

■ INTERNETSITE VAN HET OBSERVATORIUM

De publicaties en de persberichten van het Observatorium voor Toerisme te Brussel zijn sinds november 2001 beschikbaar op het internet:

<http://www.observatoriumtoerisme.irisnet.be>
of **<http://www.observatoiretourisme.irisnet.be>**.

- > *Urbain CLAEYS Administrateur-generaal Toerisme Vlaanderen*
- > *André VRYDAGH Directeur-generaal Brussel Toerisme en City Marketing*
- > *Viviane JACOBS Directeur général Office de Promotion du Tourisme Wallonie – Bruxelles*

DE DOELSTELLINGEN VAN DE 4^{DE} UITGAVE VAN HET JAARVERSLAG VAN HET OBSERVATORIUM VOOR TOERISME TE BRUSSEL.

De voortdurende observatie van de toeristische stromen is een essentieel element om de economische waarde van het toerisme te kunnen meten en om de “City Marketing”-strategie te kunnen begeleiden.

■ DE DOELSTELLINGEN VAN DIT VIERDE JAARVERSLAG ZIJN:

- de gegevens te vergelijken op korte termijn (2001 / 2000) en op middellange termijn (2001 / 1995);
- het niveau van een simpele opsomming van statistieken te overstijgen;
- de informatie voor te stellen om tot actie aan te sporen.

■ CONCREET VINDT U HIERIN EEN METHODOLOGISCHE ANALYSE EN EEN SYNTHESE VAN DE INFORMATIE OVER 3 SOORTEN TOERISTISCHE DIENSTEN:

- het aanbod en het gebruik van verschillende soorten logies: hotels, jeugdlogies en gastenkamers;
- de transportdiensten (luchtverkeer, spoorwegverkeer en autocars);
- de culturele toeristische diensten: musea en toeristische attracties, geleide culturele bezoeken, specifieke evenementen en terugkerende manifestaties in Brussel.
- Kenmerken van de bezoeker

Elk hoofdstuk wordt duidelijk gesitueerd met een overzicht van de belangrijkste observaties.

1 / HET AANBOD

| Logiesvormen | Betrokkenen | Bronnen |
|----------------|--|---|
| ■ Hotels | Federatie Horeca Brussel ¹ Toerisme Vlaanderen Franse Gemeenschapscommissie | Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) ³ Federatie Horeca Brussel Hotelcatalogus |
| ■ Jeugdlogies | Logies voor jongeren ² | NIS Logies voor jongeren |
| ■ Gastenkamers | Bed & Brussels Taxi Stop Franse Gemeenschapscommissie | Bed & Brussels Taxi Stop |

1.1/ Het hotelaanbod

| Aantal sterren | Aantal erkende hotels | Aantal kamers | Aantal hotels volgens het NIS | Maximale capaciteit (aantal bed-plaatsen) | Aantal hotels die lid zijn van Horeca en die in Brussel gelegen zijn |
|------------------------------|---|---------------|-------------------------------|---|--|
| ***** | 16 | 4.137 | 15 | 7.850 | 16 |
| **** | 38 | 4.484 | 43 | 9.380 | 30 |
| *** | 44 | 3.526 | 48 | 9.171 | 31 |
| ** | 23 | 614 | 26 | 2.420 | 7 |
| * | 10 | 197 | 16 | 786 | 2 |
| Totaal erkende hotels | 131 | 12.958 | 148 | 29.815 | 85 |
| Andere ⁴ | 1 | 5 | 27 | 1.101 | 1 |
| Totaal | 132 | 12.963 | 175 | 30.916 | 86 |
| <i>Bron : -----</i> | <i>Hotelcatalogus BI-TC 2002 (erkenning 2001)</i> | | <i>NIS - 2001</i> | | <i>Fed. Horeca Brussel 2001</i> |

■ OPMERKINGEN

- . In 2001 werden 132 etablissementen erkend door Toerisme Vlaanderen en door de Franse Gemeenschapscommissie.
- . Het Nationaal Instituut voor de Statistiek bouwt zijn databank op basis van de gemeentelijke bevestigingen. Het NIS organiseert in 2001 een hervorming van de statistieken van het toerisme en een belangrijk punt voor 2002 hierbij is de aanpassing van de hotellijst op basis van de gegevens van de publieke administraties voor de erkende hotels.
- . In Brussel is 66% van de erkende hotels lid van de Horecafederatie. De meerderheid van deze leden behoort tot één van de categorieën met 3, 4 of 5 sterren.

1.2/ Het jongerenherbergen: aanbod

| Aantal etablissementen | Maximale capaciteit (aantal bed-plaatsen) |
|------------------------|---|
| 5 | 691 |

Bron: Logies voor jongeren 2001

■ COMMENTAIRES :

- . De jeugdherberg Jacques Brel was in renovatie in 2001.

1.3/ Het gastenkamersaanbod

| | Aantal aanbieden | Aantal kamers | Maximale capaciteit (aantal bed-plaatsen) |
|---|------------------|---------------|---|
| Erkende gastenkamers (1) | 55 | 88 | 175 |
| Bij verenigingen ingeschrevene gastenkamers (2) | 157 | 255 | 456 |

*Bron: (1) Franse Gemeenschapscommissie (erkenning 2001)
(2) Bed & Brussels en Taxi Stop 2001*

1.4/ Het apparthotelaanbod

De apparthotels kunnen verschillende vormen aannemen :
 . Sommige hotels bieden een apparthoteldienst aan.
 . Een deel van de apparthotels is als hotel erkend door de publieke instanties.

Deze twee worden in de categorie "hotels" ondergebracht zowel voor de hotelcatalogus als bij het NIS.
 . Een derde groep apparthotels wordt bij het NIS geregistreerd als apparthotel en ondergebracht in de categorie "andere". In deze categorie bevinden zich 20 apparthotels.

¹ In 2001 omvat de Federatie Horeca Brussel 99 leden, waarvan 86 hotels in Brussel gelegen zijn
² Logies voor jongeren is een vereniging die de 5 overnachtingscentra voor jongeren van de Franstalige Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap verenigt.
³ In 2001 registreert het NIS overnachtingen zowel in hotels, apparthotels en jeugdlogies met uitzondering van de gastenkamers.
⁴ De rubriek "Andere" omvat de hotels die ter erkenning voorliggen en een deel van de apparthotels.

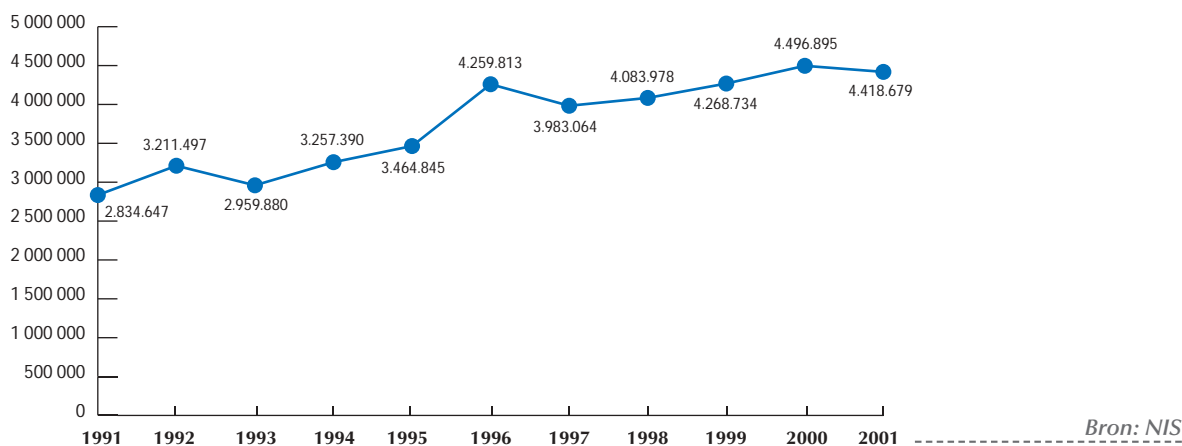
2/ DE BEZETTINGSGRAAD

| Logiesvormen | Betrokkenen | Bronnen |
|--------------|-----------------------------|---|
| Hotels | Federatie Horeca Brussel | Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) ⁵ Federatie Horeca Brussel |
| Jeugdlogies | Logies voor jongeren | NIS Logies voor jongeren |
| Gastenkamers | Bed & Brussels Taxi Stop | Bed & Brussels Taxi Stop |

⁵ Alle logiesvormen (hotels, appartohotels, jongerenherbergen) uitgezonderd gastenkamers.

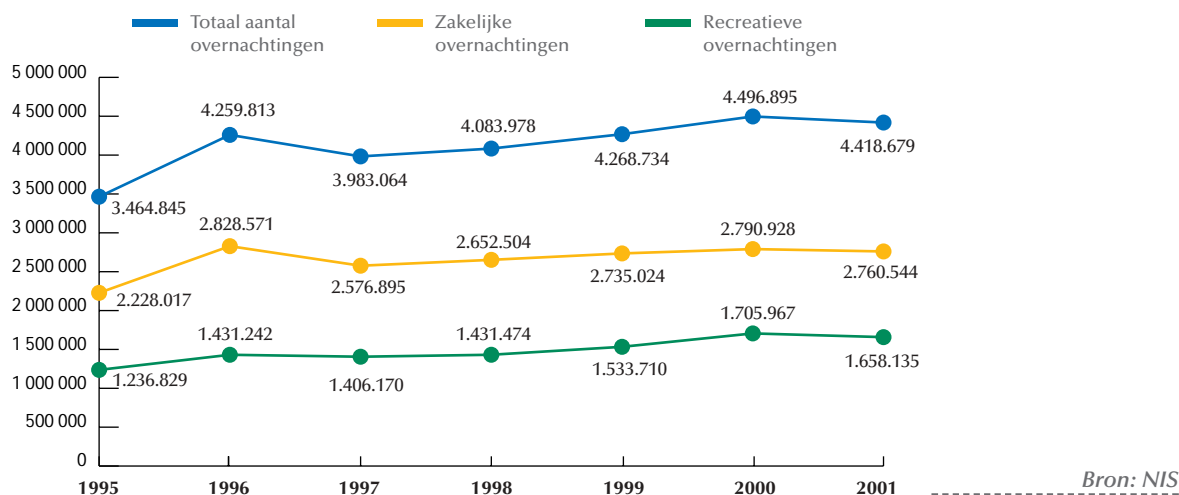
2.1/ Totaal aantal overnachtingen

2.1.1/ Totaal aantal overnachtingen van 1991 tot 2001

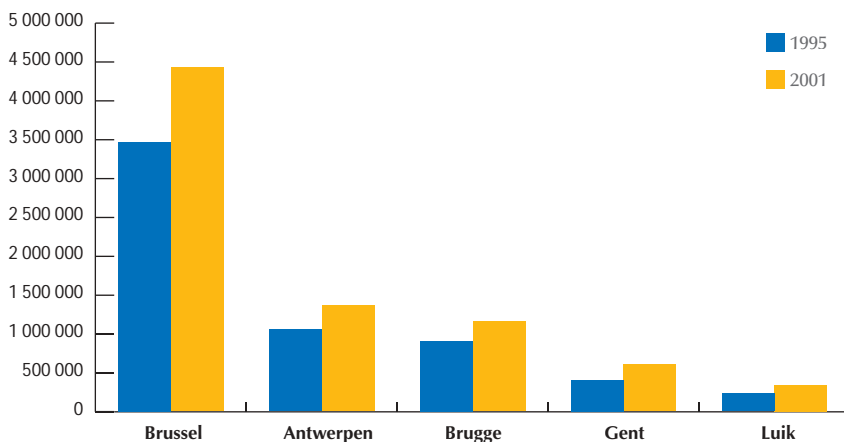


Er wordt gesproken van een overnachting als een bezoeker een nacht doorbrengt in een accommodatie (zakelijk of recreatief toerisme). De recreatieve overnachtingen omvatten vakantie- en recreatieve bezoeken. De zakelijke overnachtingen omvatten overnachtingen voor een conferentie, een congres, een seminarie of een andere professionele reden.

2.1.2/ Totaal aantal overnachtingen van 1995 tot 2001 : vergelijking van de curven : totaal aantal overnachtingen, zakelijke overnachtingen en recreatieve overnachtingen



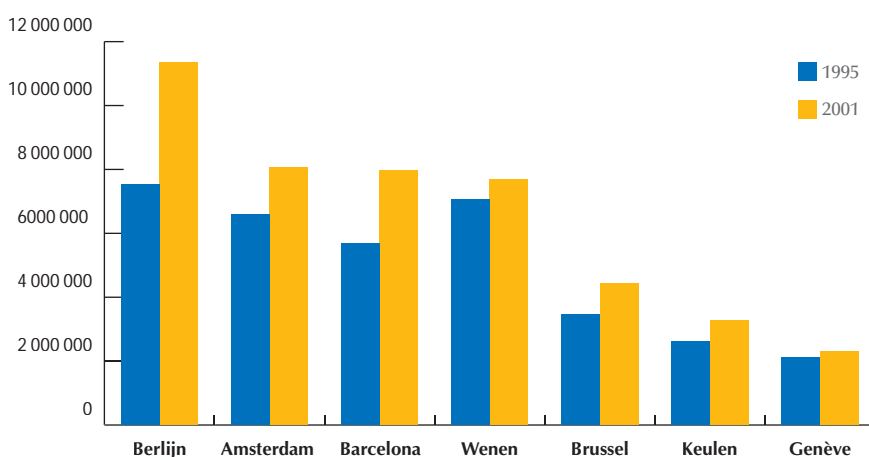
2.1.3/ Totaal aantal overnachtingen in de belangrijkste Belgische steden (vergelijking tussen 1995 en 2001)



| Jaar | Brussel | Antwerpen | Brugge | Gent | Luik |
|------|-----------|-----------|-----------|---------|---------|
| 1995 | 3.464.845 | 1.053.385 | 903.940 | 403.554 | 226.885 |
| 1996 | 3.983.064 | 1.122.466 | 1.004.237 | 473.310 | 239.896 |
| 1997 | 4.259.813 | 1.178.939 | 1.117.604 | 475.480 | 261.259 |
| 1998 | 4.083.978 | 1.344.211 | 1.186.638 | 529.714 | 236.190 |
| 1999 | 4.268.734 | 1.325.127 | 1.246.612 | 573.298 | 237.247 |
| 2000 | 4.496.895 | 1.387.617 | 1.268.695 | 622.112 | 325.364 |
| 2001 | 4.418.679 | 1.357.514 | 1.156.974 | 603.426 | 336.913 |

Bron: NIS

2.1.4/ Totaal aantal overnachtingen in enkele Europese steden (vergelijking tussen 1995 en 2001)

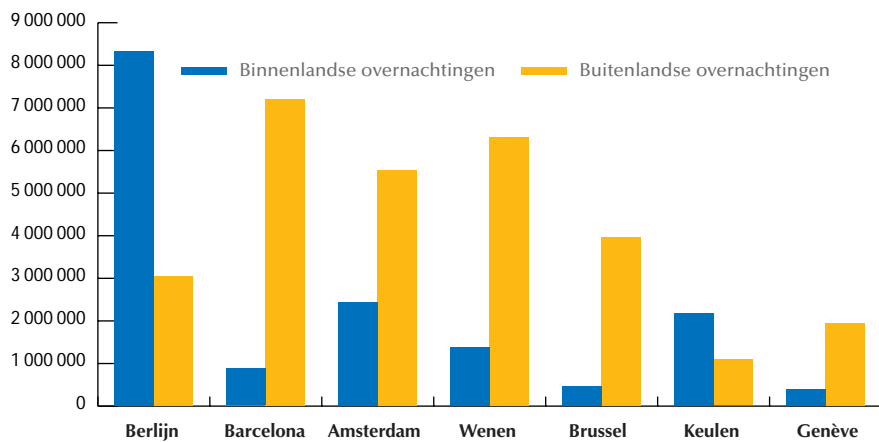


Bron: European Cities Tourism in TourMis

OPMERKINGEN :

TourMis is een marketing informatiesysteem dat met 110 Europese bestemmingen is verbonden. Het doel is betrouwbare toerismestatistieken te leveren over een periode van 10 jaar.

2.1.5/ Binnenlandse en buitenlandse overnachtingen in enkele Europese steden



| | Binnenlandse overnachtingen | Aandeel binnenlandse overnachtingen | Buitenlandse overnachtingen | Aandeel buitenlandse overnachtingen | Totaal aantal overnachtingen |
|-----------|-----------------------------|-------------------------------------|-----------------------------|-------------------------------------|------------------------------|
| Berlijn | 8.315.422 | 73% | 3.029.873 | 27% | 11.345.295 |
| Barcelona | 868.000 | 11% | 7.202.000 | 89% | 8.070.000 |
| Amsterdam | 2.432.617 | 31% | 5.536.879 | 69% | 7.969.496 |
| Wenen | 1.376.105 | 18% | 6.311.441 | 82% | 7.687.546 |
| Brussel | 465.456 | 10% | 3.953.223 | 90% | 4.418.679 |
| Keulen | 2.179.265 | 67% | 1.078.653 | 33% | 3.257.918 |
| Genève | 378.873 | 16% | 1.933.805 | 84% | 2.312.678 |

Bron : European Cities Tourism in TourMis

2.1.6/ De drie belangrijkste buitenlandse markten in enkele Europese steden

| Steden | Markten | Overnachtingen |
|-----------|---------------------|----------------|
| Berlijn | V.S. Amerika | 386.639 |
| | Verenigd Koninkrijk | 315.552 |
| | Italië | 240.421 |
| Amsterdam | Verenigd Koninkrijk | 2.109.000 |
| | V.S. Amerika | 1.358.000 |
| | Duitsland | 488.000 |
| Barcelona | Verenigd Koninkrijk | 1.370.374 |
| | V.S. Amerika | 870.202 |
| | Frankrijk | 543.183 |
| Wenen | Duitsland | 1.666.924 |
| | Verenigd Koninkrijk | 619.056 |
| | Italië | 639.288 |
| Brussel | Verenigd Koninkrijk | 817.290 |
| | Frankrijk | 479.123 |
| | Duitsland | 340.786 |
| Keulen | Verenigd Koninkrijk | 195.845 |
| | V.S. Amerika | 117.740 |
| | Italië | 99.023 |
| Genève | V.S. Amerika | 229.482 |
| | Verenigd Koninkrijk | 221.877 |
| | Frankrijk | 186.879 |

Bron : European Cities Tourism in TourMis

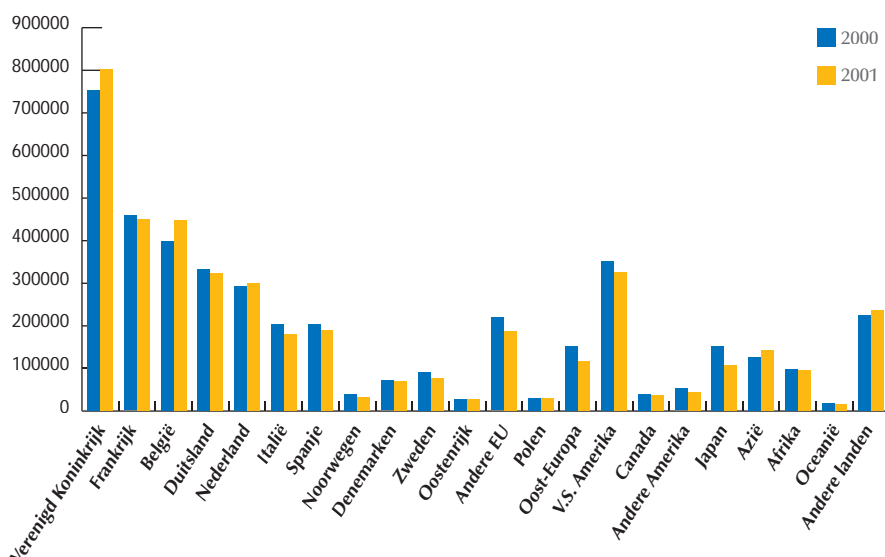
2.2/ Overnachtingen in hotels

| | 2000 | 2001 |
|---|-------------|-------------|
| Aantal overnachtingen (1) | 4.320.628 | 4.220.734 |
| Bezettingsgraad per kamer (2) | 70% | 68% |
| Gemiddelde bruto-prijs ⁶ per kamer (2) | 119,49 Euro | 123,23 Euro |
| Aantal aankomsten (1) | 2.253.846 | 2.201.564 |
| Gemiddelde verblijfsduur in nachten (1) | 1,9 | 1,9 |

Bron:
(1) NIS
(2) Fed. Horeca Brussel

⁶Berekend op basis van de antwoorden van 65 hotels.

2.2.1/ Aantal overnachtingen in hotels naar land van herkomst



| | 2000 | 2001 | | Trend 2001/2000 |
|---------------------|------------------|------------------|-------------|-----------------|
| Verenigd Koninkrijk | 752.978 | 801.631 | 19% | +6% |
| Frankrijk | 457.618 | 450.044 | 11% | -2% |
| België | 398.369 | 446.203 | 11% | +12% |
| Duitsland | 333.023 | 322.068 | 8% | -3% |
| Nederland | 291.807 | 298.930 | 7% | +2% |
| Italië | 203.444 | 180.062 | 4% | -12% |
| Spanje | 202.436 | 188.225 | 4% | -7% |
| Noorwegen | 38.407 | 32.178 | 1% | -16% |
| Denemarken | 70.324 | 69.170 | 2% | -2% |
| Zweden | 90.250 | 76.479 | 2% | -15% |
| Oostenrijk | 27.695 | 26.575 | 1% | -4% |
| Andere EU | 218.055 | 185.695 | 4% | -15% |
| Polen | 29.354 | 29.251 | 1% | - |
| Oost-Europa | 151.051 | 116.332 | 3% | -33% |
| V.S. Amerika | 350.411 | 324.830 | 8% | -7% |
| Canada | 39.340 | 36.392 | 1% | -7% |
| Andere Amerika | 51.576 | 44.167 | 1% | -14% |
| Japan | 150.642 | 106.209 | 3% | -29% |
| Azië | 125.294 | 141.480 | 3% | +13% |
| Afrika | 98.229 | 95.180 | 2% | -3% |
| Oceanië | 16.822 | 14.494 | 0% | -14% |
| Andere landen | 223.503 | 235.139 | 6% | +5% |
| Totaal | 4.320.628 | 4.220.734 | 100% | -2% |

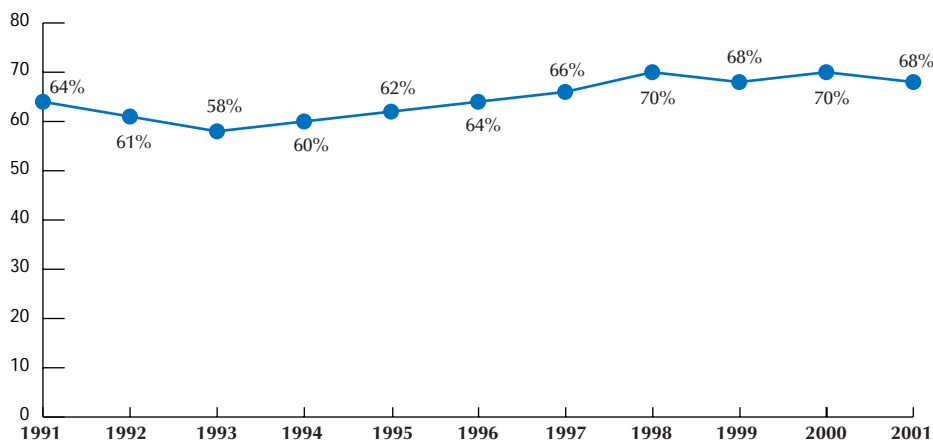
Bron: NIS

2.2.2/ De drie belangrijkste buitenlandse markten voor de belangrijkste Belgische steden

| Steden | Markten | Overnachtingen | % |
|-----------|---------------------|----------------|-----|
| Brussel | Verenigd Koninkrijk | 817.290 | 18% |
| | Frankrijk | 479.123 | 11% |
| | Duitsland | 340.786 | 8% |
| Brugge | Verenigd Koninkrijk | 415.475 | 36% |
| | Nederland | 121.263 | 10% |
| | Frankrijk | 119.139 | 10% |
| Luik | Frankrijk | 74.318 | 22% |
| | Verenigd Koninkrijk | 49.838 | 15% |
| | Duitsland | 20.392 | 6% |
| Antwerpen | Nederland | 388.490 | 29% |
| | Verenigd Koninkrijk | 180.149 | 13% |
| | Duitsland | 123.671 | 9% |
| Gent | Frankrijk | 133.058 | 22% |
| | Verenigd Koninkrijk | 117.116 | 19% |
| | Duitsland | 62.921 | 10% |

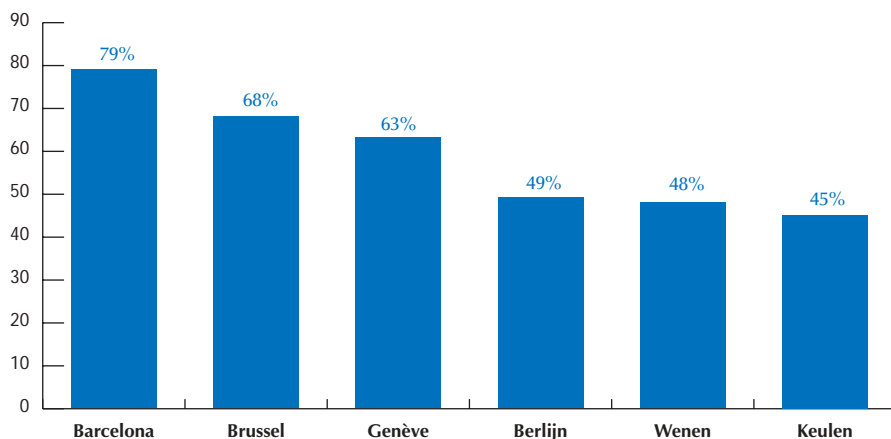
Bron: NIS

2.2.3/ Evolutie van de jaarlijkse gemiddelde bezettingsgraad per kamer van 1991 tot 2001



Bron: Federatie Horeca Brussel

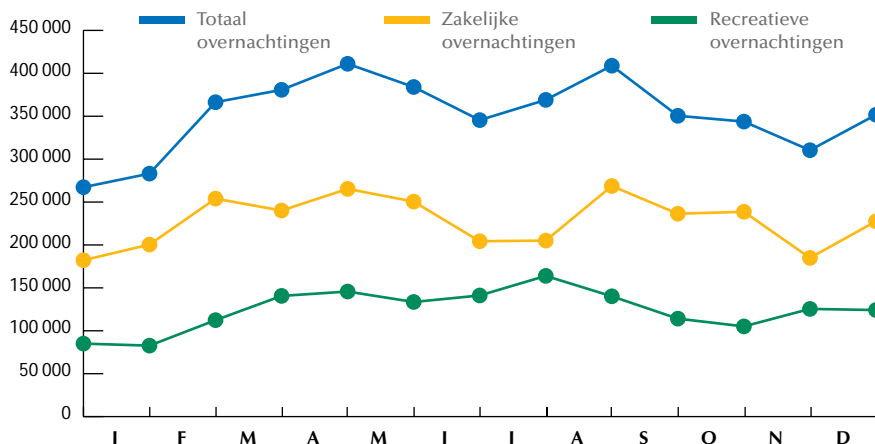
2.2.4/ Jaarlijkse gemiddelde bezettingsgraad in enkele Europese steden



Bron: European Cities Tourism in TourMis

De cijfers voor Amsterdam zijn niet beschikbaar voor 2001.

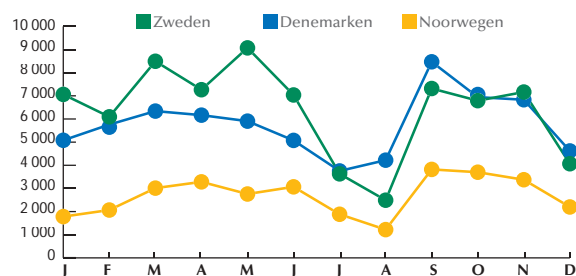
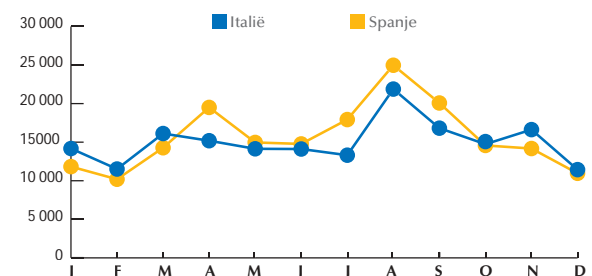
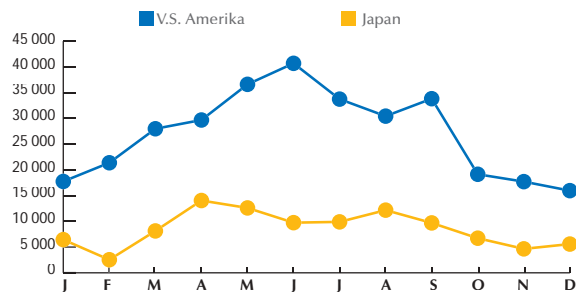
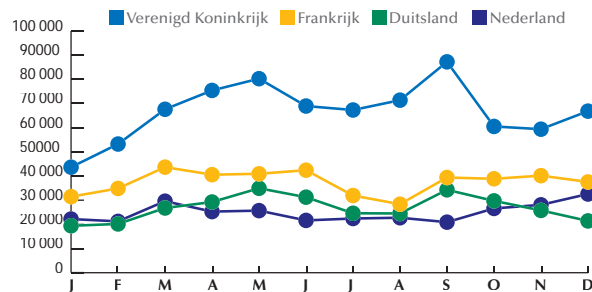
2.2.5/ Seizoenspreiding met betrekking tot de hotelovernachtingen



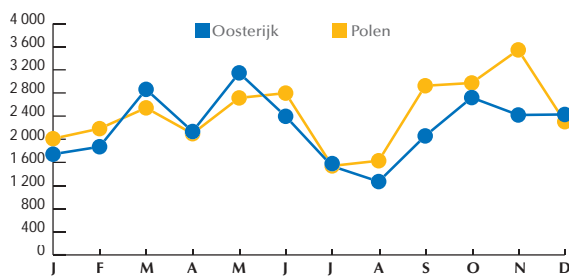
| Maand | Totaal aantal overnachtingen | Zakelijke overnachtingen | Recreatieve overnachtingen |
|------------|------------------------------|--------------------------|----------------------------|
| Januari | 267.292 | 182.225 | 85.067 |
| Februari | 283.121 | 200.438 | 82.683 |
| Maart | 366.352 | 253.975 | 112.377 |
| April | 380.751 | 240.105 | 140.646 |
| Mei | 411.087 | 265.368 | 145.719 |
| Juni | 384.068 | 250.509 | 133.559 |
| Juli | 345.480 | 204.341 | 141.139 |
| Augustus | 369.061 | 205.095 | 163.966 |
| September | 408.872 | 268.701 | 140.171 |
| Oktober | 350.506 | 236.376 | 114.130 |
| November | 343.742 | 238.652 | 105.090 |
| December | 310.402 | 184.922 | 125.480 |
| Gemiddelde | 351.728 | 227.559 | 124.169 |
| Totaal | 4.220.734 | 2.730.707 | 1.490.027 |

Bron : NIS

2.2.6/ Aantal overnachtingen per maand en per markt in 2001

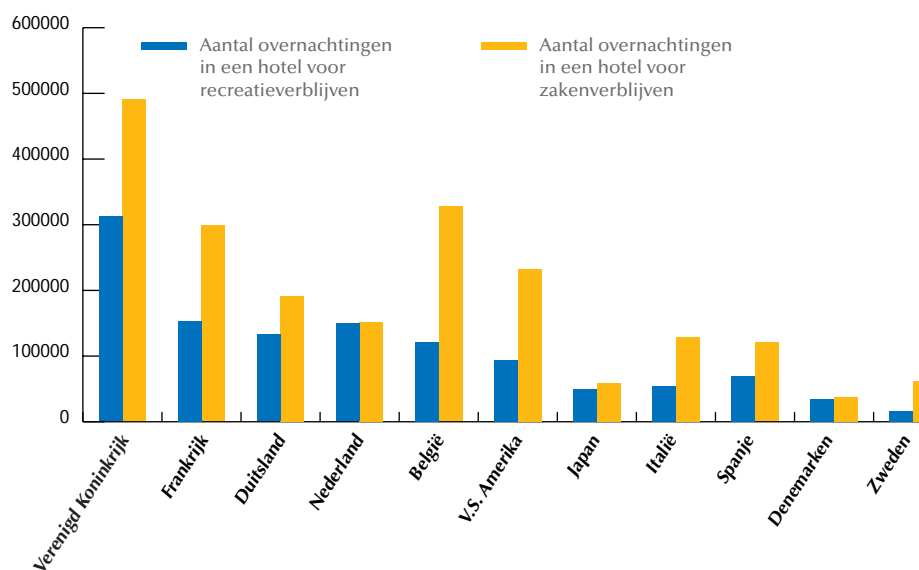


Bron: NIS



Bron: NIS

2.2.7/ Aantal overnachtingen in hotels met recreatieve doeleinden (RD) of met zakelijke doeleinden (ZD) in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest



| Land van herkomst | Aantal overnachtingen in een hotel met RD | | Aantal overnachtingen in een hotel met ZD | |
|---------------------|---|---------|---|---------|
| | Aantal | Procent | Aantal | Procent |
| Verenigd Koninkrijk | 311.738 | 39% | 489.893 | 61% |
| Frankrijk | 152.563 | 34% | 297.481 | 66% |
| Duitsland | 131.512 | 41% | 190.556 | 59% |
| Nederland | 148.188 | 49% | 150.742 | 51% |
| België | 119.646 | 27% | 326.557 | 73% |
| V.S. Amerika | 93.365 | 29% | 231.465 | 71% |
| Japan | 49.081 | 46% | 57.128 | 54% |
| Italië | 52.738 | 29% | 127.324 | 71% |
| Spanje | 68.110 | 36% | 120.115 | 64% |
| Denemarken | 32.741 | 47% | 36.429 | 53% |
| Zweden | 15.547 | 20% | 60.932 | 80% |

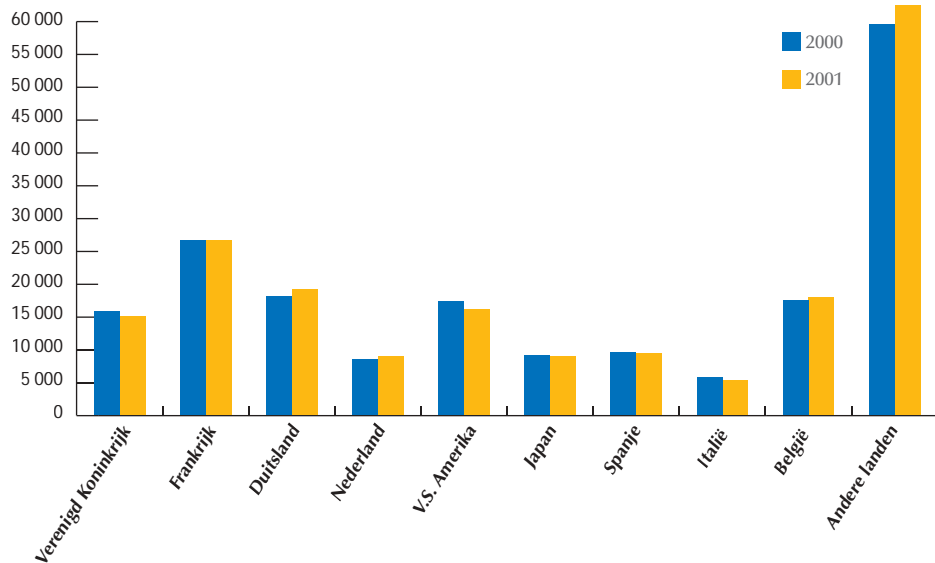
Bron: NIS

2.3/ Overnachtingen in jeugdlogies

| | 2000 | 2001 |
|---|---------|---------|
| Aantal overnachtingen (1) | 238.495 | 228.257 |
| Bezettingsgraad per bed (1) | 76% | 82% |
| Aantal aankomsten (2) | 137.940 | 138.750 |
| Gemiddelde verblijfsduur in aantal overnachtingen | 1,9 | 1,6 |

Bron:
(1) Logies voor jongeren
(2) NIS

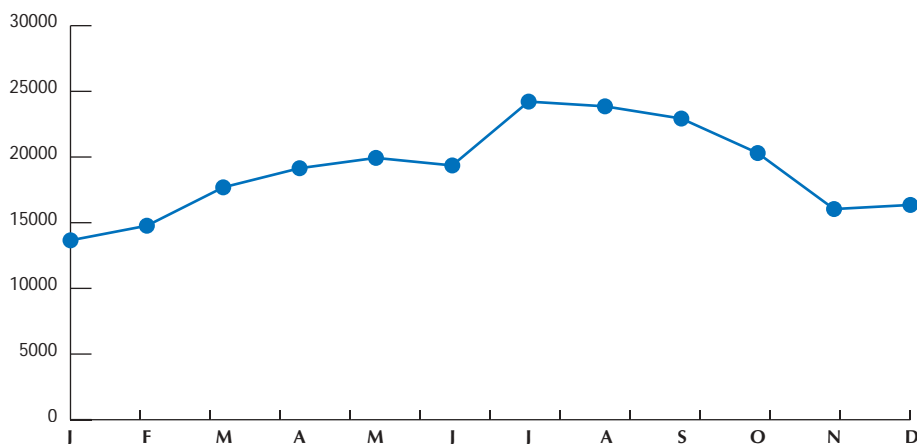
2.3.1/ Overnachtingen in jeugdlogies naar land van herkomst



| Land van herkomst | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|---------------------|----------------|----------------|-----------------|
| Verenigd Koninkrijk | 15.731 | 14.949 | 9% |
| Frankrijk | 26.639 | 26.588 | 15% |
| Duitsland | 17.982 | 19.093 | 11% |
| Nederland | 8.462 | 8.895 | 5% |
| V.S. Amerika | 17.278 | 16.057 | 9% |
| Japan | 9.033 | 8.841 | 5% |
| Spanje | 9.510 | 9.302 | 5% |
| Italië | 5.658 | 5.218 | 3% |
| België | 17.435 | 17.873 | 10% |
| Andere landen | 59.498 | 62.301 | 36% |
| Totaal | 171.496 | 174.168 | 100% |

Bron: Logies voor jongeren
(4 instellingen hebben geantwoord)

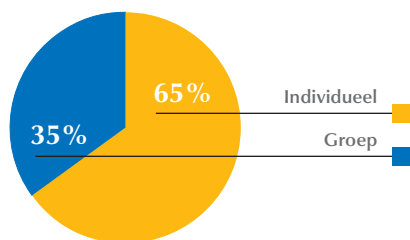
2.3.2/ Seizoenspreiding met betrekking tot de overnachtingen in jeugdlogies



| Maand | 2000 | 2001 | | Trend 2001/2000 |
|------------|---------|---------|------|-----------------|
| Januari | 13.024 | 13.657 | 6% | +5% |
| Februari | 16.408 | 14.770 | 6% | -10% |
| Maart | 21.033 | 17.691 | 8% | -14% |
| April | 22.820 | 19.148 | 8% | -16% |
| Mei | 23.264 | 19.934 | 9% | -14% |
| Juni | 23.469 | 19.358 | 8% | -18% |
| Juli | 24.743 | 24.219 | 11% | -2% |
| Augustus | 23.330 | 23.858 | 10% | +2% |
| September | 20.993 | 22.928 | 10% | +9% |
| Oktober | 21.248 | 20.303 | 9% | +5% |
| November | 14.032 | 16.039 | 7% | +14% |
| December | 14.131 | 16.352 | 7% | +16% |
| Gemiddelde | 19.875 | 19.021 | 8% | -4% |
| Totaal | 238.495 | 228.257 | 100% | -4% |

Bron: Logies voor jongeren

2.3.3/ Aandeel van de groepen en individuele verblijven in jongerenherbergen



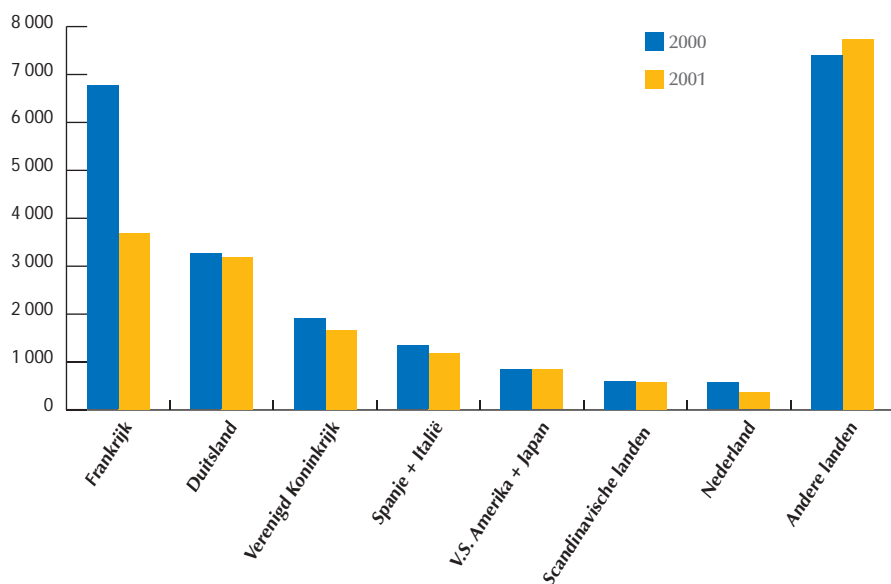
Bron: Logies voor jongeren

2.4/ Overnachtingen in gastenkamers

| | 2000 | 2001 |
|-------------------------------------|--------|--------|
| Aantal overnachtingen | 22.626 | 19.161 |
| Aantal aankomsten | 4.146 | 3.533 |
| Gemiddelde verblijfsduur in nachten | 5,5 | 5,4 |

Bron: Bed & Brussels en Taxi Stop

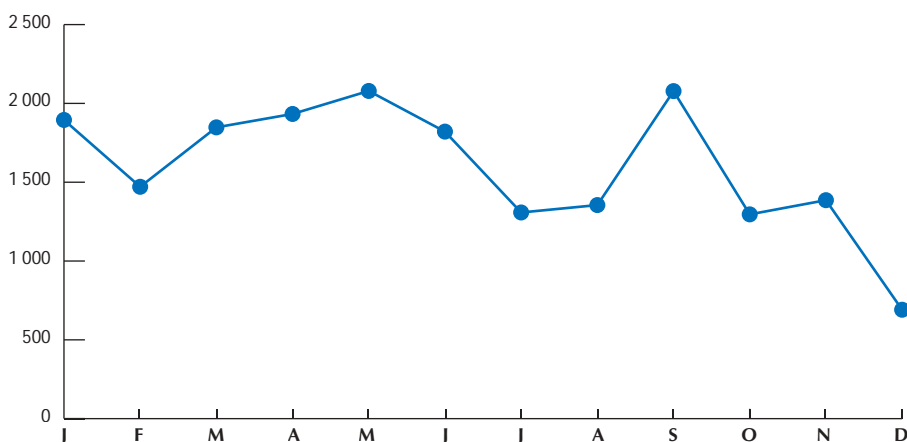
2.4.1/ Overnachtingen in gastenkamers naar land van herkomst



| | 2000 | 2001 | |
|-----------------------|---------------|---------------|-------------|
| Frankrijk | 6.755 | 3.684 | 19% |
| Duitsland | 3.251 | 3.172 | 17% |
| Verenigd Koninkrijk | 1.907 | 1.659 | 9% |
| Spanje + Italië | 1.331 | 1.178 | 6% |
| V.S. Amerika + Japan | 841 | 830 | 4% |
| Scandinavische landen | 591 | 566 | 3% |
| Nederland | 558 | 349 | 2% |
| Andere landen | 7.392 | 7.723 | 40% |
| Totaal | 22.626 | 19.161 | 100% |

Bron: Bed & Brussels en Taxi Stop

2.4.2/ Seizoenspreiding met betrekking tot de overnachtingen in gastenkamers



| Maand | 2000 | 2001 | |
|---------------|---------------|---------------|-------------|
| Januari | 1.674 | 1.895 | 10% |
| Februari | 4.766 | 1.471 | 8% |
| Maart | 1.897 | 1.848 | 10% |
| April | 2.271 | 1.933 | 10% |
| Mei | 1.085 | 2.079 | 11% |
| Juni | 1.722 | 1.821 | 10% |
| Juli | 1.619 | 1.308 | 7% |
| Augustus | 1.353 | 1.355 | 7% |
| September | 2.106 | 2.078 | 11% |
| Oktober | 1.621 | 1.296 | 7% |
| November | 1.853 | 1.386 | 7% |
| December | 659 | 691 | 4% |
| Gemiddelde | 1.869 | 1.597 | 8% |
| Totaal | 22.626 | 19.161 | 100% |

Bron : Bed & Brussels
en Taxi Stop

2.4.3/ Doel van het verblijf van het cliënteel dat logeert bij gastenkamers

| Doel van het verblijf | 2000 | 2001 |
|-----------------------|------|------|
| Toerisme | 47% | 42% |
| Zaken | 44% | 34% |
| Stage | 9% | 10% |
| Niet bepaald | - | 14% |

Bron: Bed & Brussels
en Taxi Stop

OBSERVATIES

De totale overnachtingscapaciteit in Brussel bedraagt _____ 31.782
 Capaciteit voor de hotels : _____ 30.916
 Capaciteit voor jeugdherbergen : _____ 691
 Capaciteit in gastenkamers : _____ 175

Op niveau van het hotelaanbod is het aanbod van hotels met 1, 3 en 4 sterren gestegen. Daarenboven zijn er 393 kamers bijgekomen, waarvan de meeste in hotels met 1, 2 en 4 sterren.

In het algemeen zijn de tophotels de logiesinrichtingen met een grote capaciteit.

■ Brussel als toeristische bestemming

Het aantal overnachtingen in Brussel is gestegen met 56% tussen 1991 en 2001 en met 28% tussen 1995 en 2001. In 2001 zijn de overnachtingen in Brussel gedaald met -2% in vergelijking met 2000.

De vraag komt vooral uit de volgende markten :

Verenigd Koninkrijk — (+6% in vergelijking met 2000)
 Frankrijk _____ (-2% in vergelijking met 2000)
 België _____ (+12% in vergelijking met 2000)
 V.S. Amerika _____ (-7% in vergelijking met 2000)
 Nederland _____ (+2% in vergelijking met 2000)

De buurlanden (Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland en Nederland) vertegenwoordigen 44% van alle hotelovernachtingen, 38% van de overnachtingen in jeugdlogies en 54% van alle overnachtingen in gastenkamers. De markten waar Toerisme Vlaanderen en/of het OPT (Office de Promotion du Tourisme Wallonie-Bruxelles) een toeristische dienst hebben, vertegenwoordigen 70% van het aantal overnachtingen in hotels, 72% van het aantal overnachtingen in jeugdherbergen en 67% van alle overnachtingen in Bed & Breakfast.

De oorsprong van de andere klanten is zeer gediversifieerd.

Het topseizoen van de hotelsector loopt van april tot juni en van augustus tot november. Wat jeugdlogies aangaat, strekt het seizoen zich uit van maart tot oktober. Voor de gastenkamers noteren we pieken tijdens de maanden januari, april en september. Die periode wordt gekenmerkt door de start van de stages bij de Europese Commissie.

De bezettingsgraad is vergelijkbaar met die van 1999, met een bezetting van 68% van de hotelkamers.

De gemiddelde verblijfsduur in de hotelsector en in die van het jeugdlogies bedraagt 1,9 nachten. Bij de gastenkamers bedraagt deze 5,4 nachten.

■ Brussel als bestemming voor zakenreizen

Het totaal aantal zakelijke overnachtingen in Brussel steeg met 24% tussen 1995 en 2001.

In 2001 daalde het aantal zakelijke overnachtingen met 1% in vergelijking met 2000.

De herkomstlanden waarvoor de zakelijke overnachtingen het ruimste aandeel hebben zijn Zweden, Italië, de Verenigde Staten en Frankrijk.

Het topseizoen voor zakenverblijven loopt van maart tot juni en van september tot november.

Volgens de UIA bevestigt Brussel zijn tweede plaats (na Parijs) voor congressen van internationale verenigingen.

■ Brussel als vakantiebestemming

Het totaal aantal recreatieve overnachtingen in Brussel steeg met 34% tussen 1995 en 2001.

In 2001 is het aantal overnachtingen met vakantiemotief met -3% gedaald in vergelijking met 2000.

De herkomstlanden waarvoor de recreatieve overnachtingen het ruimste aandeel hebben zijn Japan, Denemarken en Nederland.

Het topseizoen voor deze vakantieovernachtingen loopt van april tot mei en van juli tot oktober.

■ De Belgische overnachtingen in Brussel

Het aandeel van de Belgen in het totaal aantal overnachtingen bedraagt 11%.

In 2001 steeg het aantal Belgische overnachtingen met +12% in vergelijking met 2000.

De statistische gegevens en het onderzoek naar het profiel van de toeristen in Brussel bevestigt de diversiteit van het toeristisch gedrag per markt, zoals bijvoorbeeld de seizoengebondenheid.

■ De positionering van de bestemming Brussel in vergelijking met andere Europese steden

Wat het totale aantal overnachtingen betreft staat Brussel op de 5de plaats na Berlijn, Amsterdam, Barcelona en Wenen.

In Berlijn gaat het hoofdzakelijk om binnenlands toerisme (73%).

In de vergelijking van de gemiddelde jaarlijkse bezettingsgraad staat Brussel 2de, na Barcelona.

Wat het recreatieve toerisme betreft, is de internationale positionering van Brussel in de City Marketing vooral te situeren tussen de cultuursteden en steden met topklasse, vergelijkbaar met Amsterdam, Barcelona en Wenen.

Het imago en de concurrentiekracht van Brussel moeten versterkt worden met een aantrekkelijker en meer op evenementen gericht aanbod. Uit de profielonderzoeken blijkt namelijk dat evenementen met internationale uitstraling een onweerlegbare troef vormen voor het imago van Brussel. De sportieve manifestaties, zoals Euro2000, bevestigen deze trend.

De gebeurtenissen van 11 september hebben gevolgen gehad voor bepaalde sectoren, zoals het hotelwezen en sommige toeristische markten. Men mag ook niet vergeten dat Brussel dubbel getroffen is door de faillissementen van Sabena en City Bird : door de vermindering van rechtstreekse verbindingen en passagiers die tijdens een transit één nacht in Brussel verblijven.

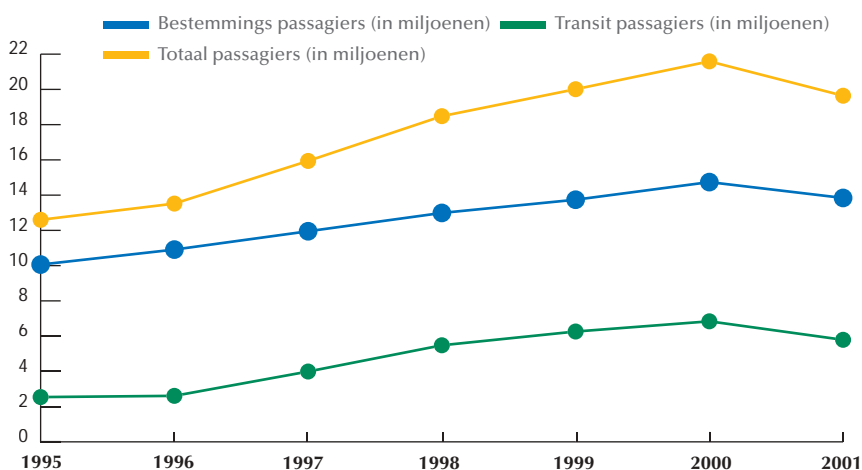
Het Brusselse hotelwezen heeft 2% van zijn bezettingsgraad verloren. Het zwaarst getroffen zijn de Japanse markt met een verlies van -26%, Noorwegen met -16%, Zweden met -15%, Italië met -12% en de VS met -7%. De ontwikkeling van de Amerikaanse markt heeft een belangrijke weerslag op internationaal vlak. Ze vertegenwoordigen immers de belangrijkste toeristische uitgave.

| Transportmiddel | Betrokkenen | Bronnen |
|---------------------|---|---|
| ■ Luchttransport | BIAC ¹ Brussels South Charleroi Airport | BIAC Brussels South Charleroi Airport |
| ■ Autocars | F.B.A.A. ² | F.B.A.A. |
| ■ Spoorwegtransport | N.M.B.S. ³ Thalys International Eurostar | N.M.B.S – nationale reizigers N.M.B.S – internationale reizigers |

1/ LUCHTTRANSPORT

1.1/ Nationale Luchthaven van Brussel

1.1.1/ Aantal passagiers en transitpassagiers op de Nationale Luchthaven van Brussel van 1995 tot 2001



¹ Brussels International Airport Company
² Federatie van de Belgische Autobus- en Autocarondernemers en van Reisorganisatoren
³ Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

| Jaar | 1995 | 1996 | 1997 | 1998 | 1999 | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|--------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-----------------|
| Bestemmingspassagiers (in miljoenen) | 10,06 | 10,91 | 11,95 | 12,99 | 13,74 | 14,74 | 13,84 | -6% |
| Transit passagiers (in miljoenen) | 2,54 | 2,61 | 3,99 | 5,48 | 6,26 | 6,84 | 5,79 | -16% |
| Totaal passagiers (in miljoenen) | 12,6 | 13,52 | 15,94 | 18,48 | 20,01 | 21,59 | 19,64 | -10% |

Bron : Brutrends 2001 - BIAC

1.1.2/ Aantal vliegbewegingen op de Nationale Luchthaven van Brussel in 2000 en 2001

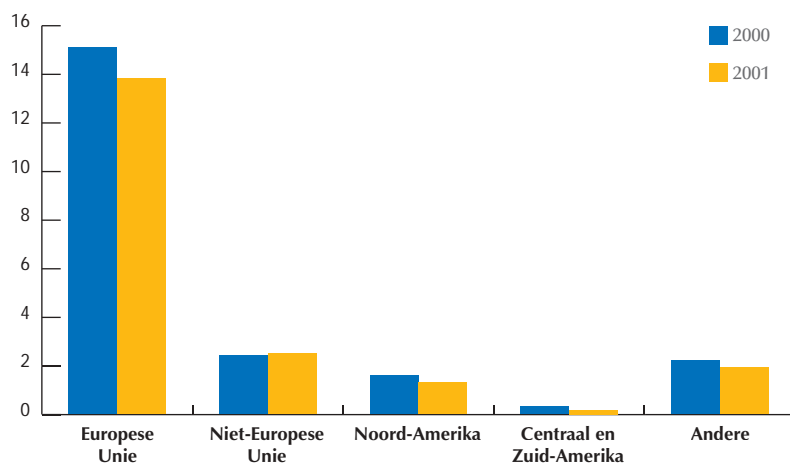
| Type vlucht | 2000 | 2001 | % | Trend 2001/2000 |
|---------------------|----------------|----------------|-------------|-----------------|
| Lijnvluchten | 281.600 | 264.800 | 87% | -6% |
| Cargo | 23.500 | 22.000 | 7% | -7% |
| Algemene luchtvaart | 15.400 | 12.100 | 4% | -22% |
| Militaire vluchten | 5.700 | 6.600 | 2% | +15% |
| TOTAAL | 326.200 | 305.535 | 100% | -7% |

Bron : Brutrends 2001 - BIAC

1.1.3/ Aantal passagiers

| Aantal passagiers (in miljoenen) | 2000 | 2001 | % | Trend 2001/2000 |
|----------------------------------|-------------|-------------|-------------|-----------------|
| Europese Unie | 15,1 | 13,8 | 70% | -9% |
| Niet-Europese Unie | 2,4 | 2,5 | 13% | +4% |
| Afrika | 1,7 | 1,4 | 8% | -18% |
| Noord-Amerika | 1,6 | 1,3 | 7% | -19% |
| Azië | 0,2 | 0,23 | 1% | +15% |
| Centraal en Zuid-Amerika | 0,3 | 0,15 | 1% | -50% |
| Midden-Oosten | 0,3 | 0,18 | 1% | -40% |
| TOTAAL | 21,6 | 19,6 | 100% | -10% |

Bron: Brutrends 2001 -
BIAC- transit inbegrepen

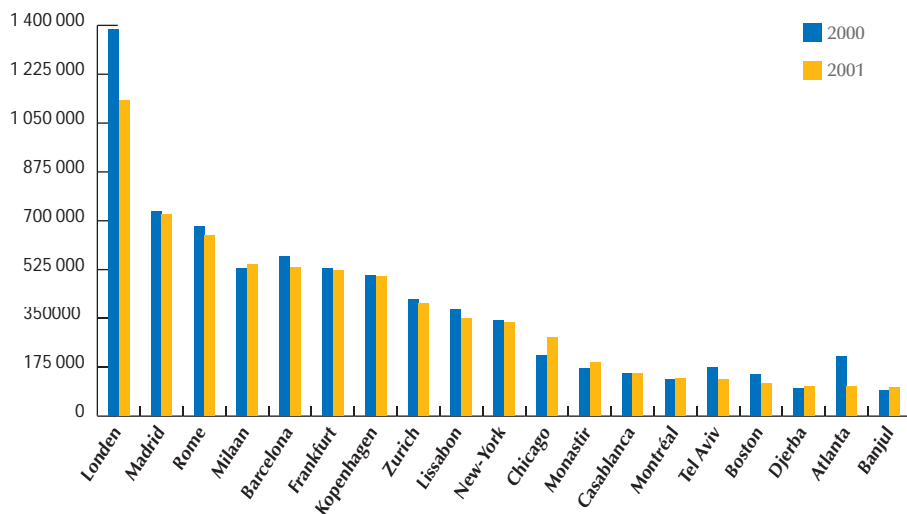


1.1.4/ Aantal vluchten : top 20 van de bestemmingen

| Europa | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|----------------------|--------|--------|-----------------|
| Londen | 21.677 | 18.606 | -14% |
| Kopenhagen | 9.582 | 9.362 | -2% |
| Milaan | 8.693 | 8.494 | -2% |
| Madrid | 7.576 | 8.398 | +11% |
| Frankfurt | 7.810 | 7.701 | -1% |
| Amsterdam | 7.336 | 7.296 | -1% |
| München | 6.162 | 6.266 | +2% |
| Rome | 7.010 | 6.104 | -13% |
| Barcelona | 6.218 | 6.041 | -3% |
| Vienne | 5.315 | 5.995 | +13% |
| Buiten Europa | | | |
| New York | 3.280 | 3.133 | -5% |
| Chicago | 1.244 | 1.880 | +51% |
| Casablanca | 1.913 | 1.823 | -5% |
| Monastir | 1.272 | 1.317 | +4% |
| Tel Aviv | 1.455 | 1.182 | -19% |
| Djerba | 778 | 797 | +2% |
| Atlanta | 1.158 | 722 | -38% |
| Newark | 1.413 | 718 | -49% |
| Montreal | 626 | 602 | -4% |
| Boston | 714 | 598 | -16% |

Bron : Brutrends 2001 - BIAC

1.1.5/ Aantal passagiers : top 20 van de bestemmingen



| Europa | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|----------------------|-----------|-----------|-----------------|
| Londen | 1.383.000 | 1.130.337 | -18% |
| Madrid | 731.000 | 723.632 | -1% |
| Rome | 678.000 | 645.077 | -5% |
| Milaan | 529.000 | 541.370 | +2% |
| Barcelona | 570.000 | 530.712 | -7% |
| Frankfurt | 527.000 | 520.359 | -1% |
| Kopenhagen | 502.000 | 498.797 | -1% |
| Zurich | 417.000 | 403.095 | -3% |
| Lissabon | 383.000 | 350.118 | -9% |
| Buiten Europa | | | |
| New-York | 341.000 | 336.209 | -1% |
| Chicago | 216.000 | 279.873 | +30% |
| Monastir | 171.000 | 191.003 | +12% |
| Casablanca | 153.000 | 152.000 | -1% |
| Montréal | 132.000 | 132.978 | +1% |
| Tel Aviv | 174.000 | 132.407 | -24% |
| Boston | 147.000 | 117.466 | -20% |
| Djerba | 100.000 | 106.441 | +6% |
| Atlanta | 213.000 | 105.324 | -51% |
| Banjul | 92.897 | 102.390 | +10% |

Bron : Brutrends 2001 – BIAC

1.1.6/ Hotels aan de luchthaven

| | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|-------------------------|---------|---------|-----------------|
| Aantal hotels | 11 | 11 | - |
| Aantal overnachtingen | 418.986 | 400.304 | -5% |
| Bezettingsgraad per bed | 71,4% | 67,7% | |

Bron: Brutrends 2001 – BIAC

1.2/ Aantal passagiers en aantal vluchten op Brussels South Charleroi Airport van 1997 tot 2001

| Jaar | 1997 | 1998 | 1999 | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------------|
| Aantal passagiers | 211.065 | 210.727 | 235.949 | 255.322 | 773.431 | +300% |
| Aantal vluchten ⁴ | 74.433 | 62.539 | 60.305 | 57.055 | 57.216 | - |

Bron :
Brussels South Charleroi Airport

OPMERKINGEN :

- . 6 nieuwe bestemmingen van Ryanair werden ingehuldigd in april 2001 (Londen, Glasgow, Shannon, Pisa, Venetië en Carcassonne).
- . De verplaatsingen van de algemene luchtvaart (kleine twee-motorige,...) werden beperkt.
- . Dus met zeer weinig vluchten heeft Ryanair het aantal passagiers verdriedubbeld.

Studies gerealiseerd in november en december 2001 door de luchthaven Brussels South Charleroi Airport (aantal respondenten : 1.200 personen)

| Herkomst van passagiers | |
|-------------------------|-------|
| België | 33% |
| Brussel | 34% |
| Wallonia | 28% |
| Vlaanderen | 38% |
| Ierland | 16,5% |
| Ver. Koninkrijk | 15% |
| Nederland | 7,5% |
| Italië | 9% |
| Frankrijk | 5% |

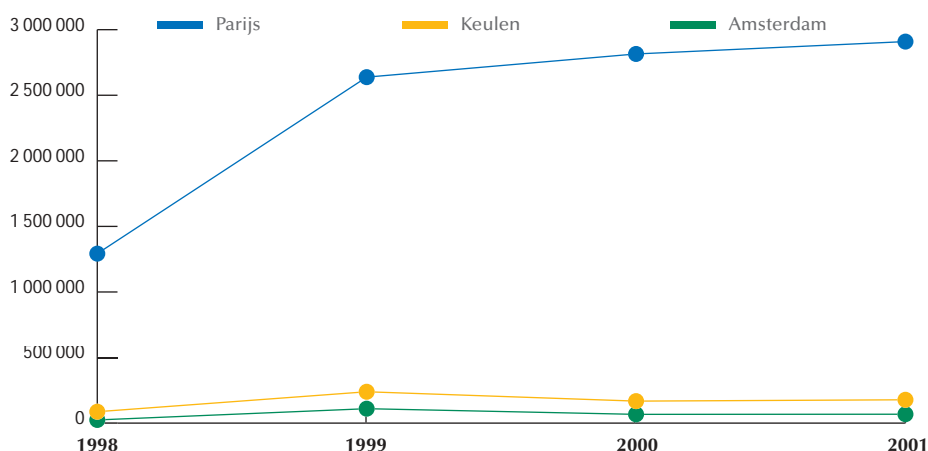
| Doel van de verplaatsing | |
|--------------------------|-----|
| Zaken | 30% |
| Toerisme | 70% |

⁴ Aantal vluchten = aantal lijnvluchten + aantal algemene luchtvaart.

2/ SPOORWEGTRANSPORT

2.1/ Internationaal verkeer

2.1.1/ Aantal passagiers op Thalys vanuit en naar Brussel van 1998 tot 2001



| Aantal passagiers | 1998 | 1999 | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|-------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------------|
| Parijs | 1.292.300 | 2.638.000 | 2.814.700 | 2.909.048 | +3% |
| Keulen | 86.900 | 239.000 | 167.700 | 177.886 | +6% |
| Amsterdam | 24.100 | 110.000 | 66.800 | 67.748 | +1% |

Bron :
NMBS - Thalys International

| Andere herkomst/bestemmingen | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|------------------------------|---------|---------|-----------------|
| Marne la Vallée | 154.662 | 175.093 | +13% |
| Charles de Gaulle Luchthaven | 86.200 | 118.556 | +38% |
| Lyon | 400 | 80.884 | |
| Genève | 26.000 | 39.217 | +51% |
| Aken | 27.700 | 27.869 | +1% |
| Rotterdam | 13.700 | 16.933 | +24% |
| Schiphol | 11.498 | 14.266 | +24% |
| Den Haag | 13.335 | 13.818 | +4% |
| Düsseldorf | 7.900 | 8.433 | +7% |
| Andere | 20.350 | 30.104 | +48% |

Bron : NMBS

■ OPMERKINGEN :

- . De passagiers van de rubriek « andere herkomst /bestemmingen » komen bij degenen van de vorige tabel. Het geeft ons een totaal van 3.598.971. De trend tussen 2000 en 2001 is +5%.
- . Berekening van het aantal passagiers : het gaat over de samenvoeging van de heen- en terugreizen. Het aantal passagiers naar Brussel is dus ongeveer 50%.

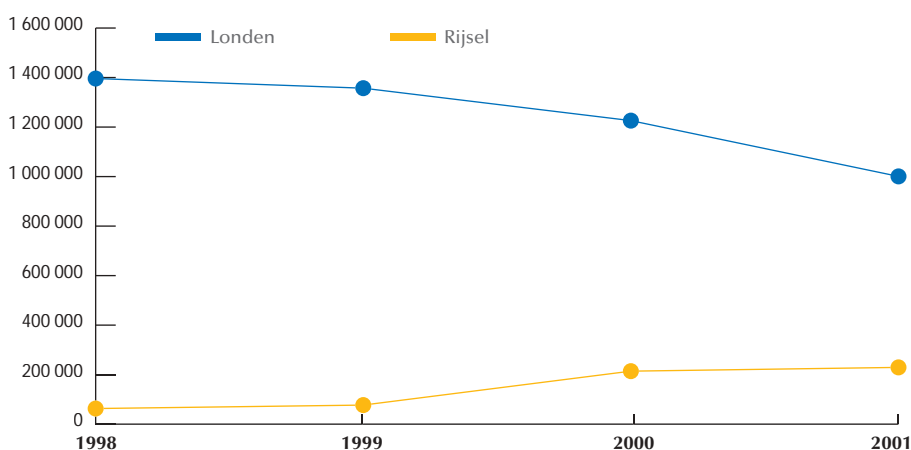
2.1.2/ Percentage tickets voor zakenreizen / vrije tijd verkocht via Thalys van 1998 tot 2000

| Type ticket | 1998 | 2000 |
|---------------------|------|------|
| Tickets zaken | 31% | 43% |
| Tickets vrije tijd | 54% | 48% |
| Andere ⁵ | 15% | 9% |

Bron : Thalys International

⁴Andere = groepstarieven, tarieven voor touroperators en speciale tarieven (gehandicapten + begeleiders, honden, VIP, ...).

2.1.3/ Aantal passagiers op de Eurostar van en naar Brussel van 1998 tot 2001



| Aantal passagiers | 1997 | 1998 | 1999 | 2000 | 2001 | Trend 2001/2000 |
|-------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------------|
| Londen | 1.146.000 | 1.396.000 | 1.357.000 | 1.226.000 | 1.000.749 | -19% |
| Rijssel | 64.000 | 63.000 | 77.000 | 214.000 | 229.240 | +7% |
| Totaal | 1.210.000 | 1.459.000 | 1.434.000 | 1.440.000 | 1.229.989 | -15% |

Bron : NMBS

■ OPMERKINGEN :

- Berekening van het aantal passagiers : het gaat over de samenvoeging van de heen- en terugreizen. Het aantal passagiers naar Brussel is dus ongeveer 50%.

2.1.4/ Percentage tickets voor zakenreizen / vrije tijd verkocht via Eurostar van 1999 tot 2001

| | 1999 | 2000 | 2001 |
|--------------------|------|------|------|
| Tickets zaken | 15% | 20% | 22% |
| Tickets vrije tijd | 85% | 80% | 78% |

Bron : NMBS

2.2/ Binnenlands verkeer

2.2.1/ Aantal tickets verkocht met bestemming Brussel vanuit alle Belgische stations

| Aantal tickets* verkocht | 1999 | 2000 | 2001 |
|-------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| Met bestemming Brussel | 4.367.110 | 4.765.237 | 6.887.544 |
| Met bestemming Nationale Luchthaven | - | 717.130 | |

Bron : NMBS

(*) Abonnementen, Passen en 10-ritten kaarten niet inbegrepen.

3/ TRANSPORT PER AUTOCAR

| | 2000 | 2001 |
|-------------------|---|--------------------------------------|
| Aantal passagiers | 11.946.716 | 11.450.459 |
| Aantal kilometers | 136.008.858 km waarvan 44,7% in België | 129.955.050 waarvan 45% in België |

Bron: F.B.A.A.

OBSERVATIES

Brussel ligt centraal in een netwerk van lucht- en spoorvervoer.

■ Luchtvervoer:

Het aantal passagiers dat in Brussel per vliegtuig vertrekt of aankomt is van 1995 tot 2001 met 56% gestegen. In 2001 is het aantal passagiers nog met -10% gedaald in vergelijking met 2000.

Het faillissement van Sabena en Citybird en de toeganke-lijkheid van de andere luchthavens zoals Charleroi, Charles de Gaulle en Schiphol hebben een transfer van passagiers tot gevolgen dit ten koste van de luchthaven van Brussel.

De meest gewaardeerde bestemmingen zijn de landen van de Europese Unie: met 83% van het totaal en de belangrijkste volgens aantal passagiers zijn Londen, Madrid, Rome, Milaan en Barcelona.

In de verhouding binnen de trans atlantische bestemmingen is het aantal passagiers uit New York gestabiliseerd en stijgt het aantal passagiers uit Chicago.

Het aantal overnachtingen in de hotels van de luchthaven vermindert van jaar tot jaar.

■ Spoorvervoer:

Het aantal passagiers op de Thalys-verbinding met Parijs is van 1995 tot 2001 meer dan verdubbeld (+125%). In 2001 is het aantal passagiers voor Parijs nog met 3% gestegen in vergelijking met 2000 en de bestemmingen zoals Euro Disney (Marne la Vallée), Lyon en Genève waren samen goed voor 10%, terwijl de luchthavens van Parijs en Amsterdam goed waren voor een aandeel van 4%.

De bestemming Londen gaat achteruit zowel wat betreft het luchtverkeer als het treinverkeer. Tussen 1998 en 2001 werd een vermindering van -28% genoteerd voor het aantal passagiers op de Eurostar.

In 2001 moest Londen -18% inleveren in vergelijking met 2000.

Voor Thalys Explorer, "de Fransen en Britten zijn de meest naar het buitenland uitgezonden Europeanen en het meest ontvankelijk voor internationale mobiliteit".

1/ HET AANBOD

| De toeristische culturele diensten | Betrokkenen | Bronnen |
|------------------------------------|--|---|
| Musea en toeristische attracties | Brusselse Museumraad ¹ Toeristische Attracties ² | Brusselse Museumraad Toeristische Attracties Observatorium voor Toerisme te Brussel |
| Geleide cultuurbezoeken | Gidsen Brussel België ³ Voir et Dire Bruxelles ⁴ City Tours ⁵ | Brussels International Voir et Dire Bruxelles |
| Enmalige evenementen | | Best of |
| Terugkerende evenementen | | Brochuren Evenementen |

1.1/ Musea en toeristische attracties

DEFINITIES

. Een museum "is een permanente instelling, zonder winstoogmerk, ten dienste van de maatschappij en de ontwikkeling daarvan, die open staat voor het grote publiek en die onderzoek doet omtrent het materiële erfgoed van de mens en zijn omgeving. Deze zal ze verwerven, bewaren, meedelen en uitstellen ten dienste van studies, opleiding en genot" – ICOM.

. Een toeristische attractie "is een plaats van bestemming, speciaal ingericht op permanente basis en regelmatig uitgebaat als trekpleister van natuurlijk, cultureel of recreatief belang, teneinde op een professionele manier, zonder voorafgaande reservatie, toeristen, deelnemers aan excursies en plaatselijke bezoekers te kunnen ontvangen. De toeristische attractie bestaat uit een geheel aan activiteiten en geïntegreerde diensten, die makkelijk herkenbaar zijn. De toegang wordt gecontroleerd. De prijzen en openingsuren worden gepubliceerd en gerespecteerd." - Definitie en rangschikking van de toeristische attracties – Overeenkomst Attractions & Tourisme - GT4 - 1998.

In Brussel zijn er 76 musea en 4 attracties.

1.2. Geleide cultuurbezoeken

| Verenigingen | Aantal vertegenwoordigde verenigingen | Aantal circuits | Type bezoek |
|------------------------|---------------------------------------|-----------------|--|
| Gidsen G.B.B. | 1 | 6 | Traditionele gidsen |
| Voir et Dire Bruxelles | 6 | 172 | Brussel anders |
| City Tours | 3 | - | Stadsrondrit |
| Andere | 9 | - | Van het klassieke bezoek tot het gespecialiseerde bezoek |

Bron: Brochuren van de verenigingen

¹ De Brusselse Museumraad verenigt 70 musea en 2 partners – Mini-Europa en het liftmuseum. Hiervan bevinden zich 71 musea in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De 4 andere musea zijn gelegen in Waals- en Vlaams-Brabant.

² De vzw Toeristische Attracties telt 15 Brusselse leden met 4 toeristische attracties en 11 musea.

³ De G.B.B.-gidsen is een vereniging van zelfstandige officieel gediplomeerde gidsen, waarvan de administratieve organisatie geregeld wordt door de BI-TC. Zij organiseren voornamelijk geleide bezoeken voor groepen en individuen.

⁴ De vereniging Voir et Dire Bruxelles groepeerde de volgende verenigingen: ARAU, Arcadia, Bus Bavard, La Fonderie, Pro-Velo en Itinéraires.

⁵ Zijn inbegrepen in de City Tours: Brussels City Tours, Calèches Moens en Helitour.

2. DE BEZOEKEN

2.1/ Musea en toeristische attracties

In 1997 zijn OPT en GT4 gestart met een database over het bezoek aan attracties en musea. In 1999 werd het beheer van deze database overgenomen door het Observatorium voor Toerisme te Brussel. Om de betrouwbaarheid van deze gegevens te observeren, presenteren wij de verschillende sectoren op twee manieren:

- > alle bezoeken samengevoegd;
- > De indeling van het aantal bezoekers aan musea en attracties

2.1.1/ Alle bezoeken samengevoegd

Dit laat toe de recentste trends voor een zelfde groep musea en attracties.

| | 2000 | 2001 |
|---|-----------|-----------|
| Regelmatige bezoeken aan een groep van 10 musea en toeristische attracties. | 1.330.792 | 1.351.553 |

Bron : Observatorium voor Toerisme en Brusselse Museumraad

2.1.2/ De indeling van het aantal bezoekers aan musea en attracties

Het totaal aantal bezoekers in 2001 voor de 42 musea en attracties is 2.541.200

| Minder dan 10.000 | Tussen 10.001 en 100.000 | > 100.001 |
|---|---|---|
| 22 | 12 | 8 |
| <ul style="list-style-type: none"> . Archief en museum van de Franstalige Literatuur . Belgisch Liftenmuseum . Bruxella 1238 . Camille Lemonnier Museum . Historische Dienst van de Politie . Centrum voor Onderzoek en Technologische Studies van de Plastische Kunsten - ULB . Charliermuseum . Chinamuseum – Scheut . Computermuseum Unisys . Confederate Museum . Gemeentelijk Museum van het Graafschap Jette . Informatiecentrum Zoniënwood . Japanse Toren . Joods Museum van België . Museum Maurice Carême . Museum van de Belgische Spoorwegen . Museum van de Geneeskunde - ULB . Museum voor de Oudere Technieken . Museum voor Spontane Kunst . Scherm sportmuseum "Charles Debeur" . Speelgoedmuseum . Witloofmuseum "Geuzenberg" | <ul style="list-style-type: none"> . Belgisch Museum voor Radiologie . Bellevue Musea . Brouwerijmuseum . Brussels Museum van de Geuze . Chinees Paviljoen . Erasmushuis en Begijnhof . Hortamuseum . Museum van de Stad Brussel - Broodhuis en Stadhuis . Museum van de Vrijmetselarij . Museum voor het Kostuum en de Kant . Museum voor Schone Kunsten van Elsene . Scientastic Museum | <ul style="list-style-type: none"> . Atomium . Autoworld Brussel . Belgisch Centrum van het Beeldverhaal . Jubelparkmuseum . Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis . Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België . Mini-Europe . Museum voor Natuurwetenschappen van België . Muziekinstrumentenmuseum . Océade |

Bron : Brusselse Museumraad en Observatorium voor Toerisme te Brussel

Deze methode heeft het voordeel dat elk museum en elke toeristische attractie zich kan positioneren in het toeristische landschap en toch zijn cijfers vertrouwelijk kan houden.

2.2/ Culturele rondleidingen

2.2.1/ Aantal bezoeken en aantal bezoekers in 2000

| | 2000 |
|-----------------------------|-------|
| Totaal aantal rondleidingen | 7.288 |

Bron : Gidsen G.B.B.
en Voir et Dire Bruxelles

■ OPMERKINGEN

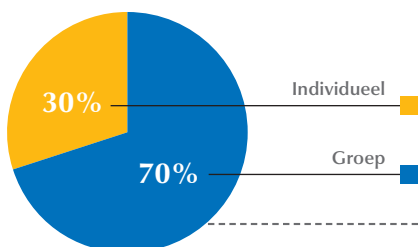
De cijfers voor de G.B.B. gidsen en de vereniging Voir et Dire Bruxelles werden samengevoegd om de vertrouwelijkheid te bewaren.

2.2.2/ Aandeel van de talen die tijdens de rondleidingen gebruikt worden in 2001

| | Gidsen G.B.B. |
|------------|---------------|
| Frans | 28% |
| Duits | 24% |
| Nederlands | 23% |
| Engels | 21% |
| Andere | 28% |

Bron : Gidsen G.B.B.

2.2.3/ Aandeel van de individuen en van de groepen in de rondleidingen in 2000



Bron : Voir et Dire Bruxelles

3/ EENMALIGE EN TERUGKERENDE EVENEMENTEN IN BRUSSEL

3.1/ Eenmalige evenementen

| | Plaats | Datum | Bezoeken 2001 - in aantal bezoekers |
|------------------------|----------------------------|----------------------------|--|
| Körperwelten | Kelder van Cureghem | 09/2001 - 03/2002 | +/- 505.700 |
| Communicatie | Natuurwetenschappen museum | 15/09/2000 - 15/04/2001 | 85.400 |
| Chapeau Europa | Grote Markt | 9/07/2000 | 8000 (op Grote Markt) |
| Nocturnes van de musea | In 28 museum | 14 avonden | +/- 4.000 |

3.2/ Terugkerende evenementen

| | Plaats | Maand | Duur | Bezoeken 2001 - in aantal bezoekers |
|---|--|---------------------|-------------|---|
| Internationaal Festival van de Animatiefilm | Passage 44 | Februari | 12 dagen | 25.000 |
| Festival van de Fantastische Film | Passage 44 | Maart | 16 dagen | 63.000 |
| Ars Musica | Brussel | 15/03-01/04 | 15 dagen | +/- 12.000 |
| De Barokke Lente van de Zavel | Zavel | April | 1 week | +/- 3.000 |
| De Koninklijke Serres | Koninklijk Paleis van Laken | Eind april - Mei | 12 dagen | 108.461 |
| Jazz Marathonfestival | Brussel | Mei | 1 week-end | 31.726 betalenden +/- 200.000 |
| KunstenfestivaldesArts | | Mei | 12 dagen | 19.656 betalenden +/- 22.000 in algemeen |
| Koningin Elisabeth-wedstrijd | Paleis voor Schone Kunsten van Brussel | Mei | | +/-11.000 |
| Festival Couleur café | Tour & Taxi | Juni | 3 dagen | 50.000 |
| Feest van de musiek | Brussel | Juni | 3 dagen | +/- 100.000 |
| Ommegang | Grote Markt | | | 6.000 betalenden |
| Bezoek aan Koninklijk Paleis | Koninklijk Paleis | Juli – augustus | 2 maanden | 170.221 |
| Drive-in Movies | Jubelpark | Juli - augustus | Elk weekend | 22.500 |
| Mémorial Ivo Van Damme | Koning Boudewijn Stadion | September | 1 dag | 46.000 |
| Kerstmarkt | Grote Markt | December | 3 weken | +/- 100.000 |

Bron : Observatorium voor Toerisme

4 / HET PROFIEL VAN DE BEZOEKERS

Bronnen :

Het onderzoek naar het profiel van de hotelbezoekers in Brussel, een realisatie van en voor het Observatorium voor Toerisme te Brussel, met de medewerking van Franse Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, van juni tot november 2001, in 36 hotels. In totaal zijn 1.900 enquêtes verwerkt.

Museumbezoeken : Ondervragingen gerealiseerd in 9 musea van de maand augustus tot oktober 2001. 2.481 vragenlijsten zijn verzameld, gerealiseerd door de Brusselse Museumraad met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

4.1/ Kenmerken van de bezoeker

■ OPMERKINGEN

Alle verworven informatie is niet weergegeven, alleen enkele belangrijke elementen van het toeristisch gedrag en het profiel van de ondervraagde personen.

De ondervraging in verband met het profiel van de bezoekers is van juni tot november 2001 gebeurd en in zeer specifieke plaatsen.

De ondervraagde bezoeker is voornamelijk een individuele bezoeker. Groepsbezoeken en door scholen georganiseerde bezoeken zijn niet specifiek opgenomen in het onderzoek.

| | Enquête over het profiel van de hotelbezoekers in | Museumbezoeken |
|--|--|------------------------------|
| Land van herkomst | Ver. Koninkrijk 15% | België 54% |
| | Frankrijk 14% | Ver. Koninkrijk 10% |
| | V.S. Amerika 9% | Frankrijk 9% |
| | Duitsland 7% | Nederland 5% |
| | Nederland 6% | V.S. Amerika 5% |
| Gezinssamenstellingen | | Echtpaar met kinderen 29% |
| | | Alleen 26% |
| | | Echtpaar zonder kinderen 17% |
| Studieniveau van de ondervraagde persoon | Universitair of equivalent | Universitair 45% |
| | | Hoge niet-univ. 38% |
| | | Student 10% |
| Verblijfsmotief | Alleen zakenverblijf 49% | |
| | Alleen recreatief verblijf 36% | |
| | Zakenverblijf gecombineerd met recreatief verblijf 12% | |
| | Niet bepaald 3% | |
| Activiteiten | Stadsbezoek Brussels 57% | Stadsbezoek 29% |
| | Restaurant 44% | Restaurant 26% |
| | Shopping 44% | Museum / attracties 16% |
| | Museum / attracties 20% | Shopping 16% |
| | Evenementen 15% | |
| Verblijfsduur | 2,38 nachten | |
| Omvang van de groep | 1,67 personen | |

OBSERVATIES

Brussel heeft een belangrijk en gediversifieerd cultureel, architecturaal en gastronomisch aanbod.

Ook de **toeristische culturele diensten** zijn eclecticisch: 76 musea, 4 recreatieve toeristische attracties en 19 verenigingen bieden meer dan 200 toeristische routes aan voor groepen en individuele bezoekers.

Sinds 2000 worden ook "Hop On/Hop Off" bustrajecten aangeboden.

Het hele jaar lang spelen zich een reeks specifieke of terugkerende evenementen af.

Sinds 1999 voert het Observatorium onderzoek naar **het profiel van de bezoekers** van toeristische trekpleisters: grote tentoonstellingen, de Grote Markt, toeristische diensten, toeristische attracties, ...

In 2001 voerde het Observatorium van Brussel een enquête over het profiel van de hotelbezoekers in Brussel, en de Brusselse Museumraad deed een onderzoek in de Brusselse musea.

Dankzij dit onderzoek is het mogelijk een nauwkeurig en specifiek profiel van de bezoekers op te stellen, en dit volgens bezochte plaats of activiteit en volgens de bezoeksperiode. Zo stellen we bijvoorbeeld wat de duur van de verblijven betreft duidelijke afwijkingen vast tegenover de statistische jaargemiddelden. Verder kunnen we dankzij deze enquêtes analogieën tussen bezoekers identificeren, bijvoorbeeld met betrekking tot hun activiteiten.

> Onderzoek naar het profiel van de hotelbezoekers in Brussel

- Het onderzoek laat toe om per hotelcategorie en per motivatie het gedrag van de bezoekers te ontleden.
- Bijna 7 personen op 10 die in een hotel voor hun vermaak met 1 of 2 sterren logeren.
- In de hotels met 4 en 5 sterren komen in de eerste plaats mensen die reizen om beroepsredenen. Dat neemt niet weg dat bijna 1 persoon op 5 die in een 5-sterrenhotel logeert zijn verblijf verlengt voor een culturele ontdekkingstocht.
- In de hotels met 3 sterren zijn de verblijfsredenen evenredig verdeeld tussen zakelijke en recreatieve verblijven.
- Doorgaans vindt de aankomst in het hotel plaats op maandag en dinsdag en de meeste vertrekken zijn op vrijdag.

- De respondenten die louter om zakelijke redenen zijn gekomen, gaan voornamelijk dineren en wandelen in de stad. Zij die louter voor hun plezier zijn gekomen, keren de stad binnenstebuiten; evenementen en tentoonstellingen scoren laag.

- Het type vergaderingen die een hotelverblijf motiveren zijn bedrijfsvergaderingen (39%), seminaries (17%), vergaderingen in verband met de Europese gemeenschap (13%) en congressen (6%).

- 42% van de bezoekers wonen in de 4 buurlanden

- De Britten verkiezen hotels van de categories 3, 4 of 5 sterren, Amerikanen reserveren hun kamers in de categorie 5 sterren en de Fransen verblijven bij voorkeur in hotels met 1 of 2 sterren.

> Onderzoek in de Brusselse musea.

- De actieve bevolking (van 25 tot 54 jaar) met een hogere opleiding vormt duidelijk het voornaamste publiek onder de individuele bezoekers van de musea. De werklozen daarentegen zijn weinig aanwezig onder de individuele bezoekers van de musea.
- 55% van de museumbezoekers wonen in België, 1 bezoeker op 2 komt uit de regio Brussel-Hoofdstad, 33% uit het Vlaamse gewest en 17% uit het waalse gewest.
- Voor gemiddeld 1 persoon op d 2, is het bezoek aan het museum de hoofdreden voor de verplaatsing. Voor de buitenlanders maakt de ontdekking van een museum deel uit van de city trip. Bijkomende culturele activiteiten zijn de kennismaking met de stad en de gastronomie.
- 72% van de ondervraagden bezoeken de musea begeleid. De Belgen worden vaak vergezeld door hun kinderen, de toeristen komen eerder als koppel.

■ **Het imago van Brussel.**

Het imago van een toeristische bestemming is meer dan een som van sterke en zwakke punten.

Dat imago steunt op een merk en zijn stijl en krijgt op verschillende manieren vorm in de perceptie van de potentiële toerist. Hij krijgt thuis, in zijn eigen land, een reclamecampagne voorgeschoteld, een artikel in de pers, of de publiciteit van een touroperator of reisbureau. Bij ons, in Brussel, wordt dat imago verder opgebouwd met het onthaal in de vervoersmaatschappij, in de winkel, in het restaurant en in het hotel, door de informatie en documentatie van de toeristische dienst, de netheid en de charme van de buurten, de mobiliteit, de toegankelijkheid van de trekpleisters van het patrimonium en de animatie in het kader van de evenementen.

Om een bestemming aantrekkelijk te maken, moet zij beantwoorden aan **het representatiesysteem van de potentiële klanten**. Wanneer de bestemming hierin "een plaatsje vindt", zullen de toeristen vooral de informatie onthouden die hen in hun perceptie bevestigt, en zullen ze die bestemming in hun omgeving aanbevelen.

Brussel wordt vooral opgevat als "de hoofdstad van Europa" en daarnaast genoemd voor zijn cultureel leven, zijn patrimonium, zijn multicultureel karakter, waar het goed leven is, en voor de kwaliteit van het onthaal door de bevolking.

Om doelgericht te communiceren moet absoluut rekening gehouden worden met deze elementen.

Het belang van de organisatie van culturele evenementen met internationale uitstraling.

Het netwerk van uitzonderlijke of terugkerende culturele evenementen speelt een belangrijke rol om de communicatie van een bestemming, en daardoor ook de interesse ervoor weer op te frissen.

"Het evenemententoeerisme behoort tot de meest veelbelovende activiteitensegmenten¹⁶. En dat geldt natuurlijk vooral voor evenementen met internationale uitstraling.

In dit verband bewijzen de onderzoeken die het Observatorium tijdens de Magritte- en Ensor-tentoonstellingen heeft gevoerd, het effect van een internationale toeristische promotie op de aantrekkingskracht van een groot cultureel evenement bij de belangrijkste doelgroep van City Marketing voor het recreatief toerisme in Brussel, namelijk de koppels van meer dan 40 jaar uit de sociaal-economische klasse A-B en van universitair of evenwaardig niveau..

Deze onderzoeken hebben vastgesteld dat een uitzonderlijk groots cultureel evenement kan doorslaggevend zijn voor de beslissing om naar Brussel te komen voor een plezierreisje of om dat verblijf iets te verlengen. Het kan ook een publiek fideliseren en die weerslag zal ook op middellange en lange termijn bijdragen tot de naambekendheid van Brussel. Deze evenementen hebben een mediatieke impact, en zij stimuleren de reisprofessionals ook tot het samenstellen van arrangementen.

Tenslotte ontwikkelt het dynamisme van internationale evenementen op politiek vlak de werkgelegenheid.

Het Observatorium van het Toerisme heeft in 2000 nagedacht **over de organisatie van belangrijke culturele evenementen in Brussel**, en dit in samenwerking met verschillende culturele, universitaire en politieke partners.

De essentiële elementen om evenementen te doen uitgroeien tot een duurzame hefboom voor de toeristische ontwikkeling kunnen als volgt worden samengevat:

- een krachtig thema definiëren ;
- een programmering voor een duur van 6 maanden ;
- een diagnose opstellen van de optimale voorwaarden voor de organisatie en integratie ervan in het lokale culturele leven, om ook de belangstelling en medewerking van de lokale bevolking te wekken ;
- het beheer van de conceptie, de culturele en toeristische communicatie, en de commercialisering bij de residenten en bij de internationale toeristen toevertrouwen aan vakmensen ;
- het voorwerp uitmaken van een beheersplan en van een gemengde financiering (eigen inkomsten, privé-sponsoring en openbare investeringen) ;

De huidige culturele evenementen hebben tot doel de stad te animeren en het naburige publiek aan te trekken. Om de originaliteit en de creativiteit niet te doen verbleken, en om de toeristische informatie te kunnen organiseren, is het nodig een keuze te maken tussen de aangeboden evenementen. Om de internationale toeristische promotie te organiseren is het onontbeerlijk dat het topevenement deze aantrekkingskracht opwekt en bijdraagt tot het internationale culturele imago van de regio Brussel-hoofdstad. Naast de topevenementen met internationaal karakter, betreft de evenementenpolitiek ook meer bescheiden manifestaties

De nocturnes van de musea

De nocturnes zijn een middel om de kwaliteit van een museum en zijn collectie maar ook zijn wijk en de stad tot waarde te laten komen.

Dit interesseert zowel de Brusselaars als de internationale toeristen.

De privé-avonden :

het betreft nocturnes in musea die op verzoek opengesteld worden voor privé bezoekers, zoals bedrijven, verenigingen, congresgangers...

De avonden van de Brusselse musea :

één maal per jaar worden de musea voor alle publiek opengesteld. In 2001 heeft de Brusselse Museumraad (BMR) deze avonden georganiseerd tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. Gedurende **vier maanden** hebben elke **donderdag twee musea** hun deuren geopend. Naast de avondlijke opening van de musea kon de bezoeker genieten van de sfeer van onthaal, met muziek, rondleidingen en cocktails. Dit soort initiatief werd zeer op prijs gesteld door de musea die eraan hebben deelgenomen want het publiek was aangenaam en proactief. Dit soort nocturnes heeft 4.000 bezoekers gelokt.

De museumnocturnes :

het gaat erom de **openingstijden van de belangrijkste musea te verlengen** om de toeristen de mogelijkheid te bieden de stad te ontdekken. De verlenging van het uurrooster zal het **hele jaar door zijn, of 1 of twee maal per week** op dinsdag en donderdag. Dit zal de toeristen en congresbezoekers stimuleren om de musea te bezoeken, en de culturele waarde van Brussel ten goede komen.

Tot besluit hebben kleine of grote manifestaties tot doel de schijnwerpers op een stad te richten. Vaak bevestigt het media-succes en het bezoekersaantal de roeping om andere evenementen te onthalen op die plaats. Het is een **essentiële steunpilaar** in het succes van de bestemming Brussel.

DE PARTNERS VAN HET OBSERVATORIUM

Federatie Horeca Brussel

Logies voor jongeren

Bed & Brussels

Taxi Stop

NIS

SN Brussels Airlines

BIAC

FBAA

NMBS

Brusselse Museumraad

Toeristische Attracties

Gidsen Brussel België

Voir et Dire Bruxelles

City Tours

BAPCO

MIVB

Stichting voor kunsten

TO Incomings

Brussel Congres

MET DE SAMENVATTING VAN DE :

GT4

OGM

Koningin Elisabeth-Wedstrijd

Ommegang

Drive In

CONTACT :

Béatrice Walgraeve

Grasmarkt 61

1000 Brussel

T 02/504 02 36 / F 02 513 69 50

e-mail : beatrice.walgraeve@opt.be

